

Dato: 6. juli 2023
Kontor: Nordatlantkontoret
Sagsbeh: Julie Kjærulf
Sagsnr.: 2021-490-0325
Dok.: 2871753

**Forslag
til
Lov om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for
Grønland**

(Initiativer mod digitale krænkelser, herunder forbud mod grooming, sidestilling af samleje med barn med voldtægt, tilsnigelse af samleje, religiøse lederes udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.)

§ 1

I kriminallov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. [...], foretages følgende ændringer:

1. I § 77, *stk. 1*, indsættes som *2. pkt.*:

»Det samme gælder den, der tilsniger sig samleje med eller andet seksuelt forhold til en person, der forveksler gerningsmanden med en anden.«

2. I § 77, *stk. 2*, indsættes som *2. pkt.*:

»Det samme gælder den, som er fyldt 22 år og har samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år.«

3. I § 78, *stk. 2*, indsættes som *2. pkt.*:

»Tilsvarende gælder en religiøs leder, som groft misbruger et mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed bestående af afhængighedsforhold til at skaffe sig samleje eller andet seksuelt forhold.«

4. I § 80, *stk. 2*, indsættes efter »andet seksuelt forhold til«: »eller ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden hos«.

5. Efter § 81 indsættes:

»§ 81 a. Bestemmelserne i §§ 77-81 finder tilsvarende anvendelse, hvor gerningsmanden formår forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv.«

6. I § 82, *stk. 1*, ændres »pornografisk« til: »seksuel«.

7. Efter § 82 indsættes:

»§ 82 a. For grooming dømmes den, som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.«

8. I § 85, *stk. 1*, ændres »børnepornografi« til: »udbredelse af seksuelt materiale af en ung person«, og »pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser« ændres til: »seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser«.

9. I § 85, *stk. 2*, ændres »Det samme gælder« til: »For besiddelse af seksuelt materiale af en ung person dømmes«, og »pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser« ændres til: »seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser«.

10. I § 85, *stk. 3*, ændres »fotografier, film el.lign.« til: »seksuelt materiale«.

11. I § 85, *stk. 4*, ændres »pornografiske fotografier, film eller lignende« til: »seksuelt materiale såsom fotografier, film el.lign.«

12. I § 93, *stk. 1* og *2*, ændres »pornografiske« til: »seksuelt materiale såsom«, og »pornografisk« ændres til: »seksuel«.

§ 2

I retsplejelov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. [...], foretages følgende ændring:

1. I § 333, *stk. 1, 1. pkt.*, indsættes efter »77-81,«: »§ 81 a, jf. §§ 77-81, § 82 a,«, og i *2. pkt.* ændres »§§ 74 og 77-81« til: »§ 74, §§ 77-81, § 81 a, jf. §§ 77-81, og § 82 a«.

§ 3

Loven træder i kraft den [1. juli 2024].

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Grooming

2.1.1. Gældende ret

2.1.2. Arbejdsgruppen om digitale krænkelers overvejelser

2.1.3. Justitsministeriets overvejelser

2.1.4. Den foreslåede ordning

2.2. Ufrivillige seksuelle handlinger på sig selv

2.2.1. Gældende ret

2.2.2. Arbejdsgruppen om digitale krænkelers overvejelser

2.2.3. Justitsministeriets overvejelser

2.2.4. Den foreslåede ordning

2.3. Beskikkelse af bisiddere til ofre for grooming og for ufrivillige seksuelle handlinger på sig selv

2.3.1. Gældende ret

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser

2.3.3. Den foreslåede ordning

2.4. Blufærdighedskrænkelser af personer under 18 år, som gerningsmanden er betroet til undervisning, opdragelse m.v.

2.4.1. Gældende ret

2.4.2. Arbejdsgruppen om digitale krænkelers overvejelser

2.4.3. Justitsministeriets overvejelser

2.4.4. Den foreslåede ordning

2.5. Modernisering af kriminallovens § 82, stk. 1, § 85, stk. 1, 2 og 4, og § 93, stk. 1 og 2

2.5.1. Gældende ret

2.5.2. Arbejdsgruppen om digitale krænkelers overvejelser

2.5.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

2.6. Sidestilling af tilsnigelse af samleje eller andet seksuelt forhold med voldtægt

- 2.6.1. Gældende ret
- 2.6.2. Justitsministeriets overvejelser
- 2.6.3. Den foreslåede ordning
- 2.7. Ændring af kriminallovens § 77, stk. 2, om samleje med barn
 - 2.7.1. Gældende ret
 - 2.7.1.1. Kriminallovens § 77 om voldtægt
 - 2.7.1.2. Kriminallovens § 79 om samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år
 - 2.7.1.3. Tiltalefrafald i sager om seksuelt forhold til et barn under 15 år
 - 2.7.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.7.3. Den foreslåede ordning
- 2.8. Groft misbrug af religiøs afhængighed
 - 2.8.1. Gældende ret
 - 2.8.2. Justitsministeriets overvejelser
 - 2.8.3. Den foreslåede ordning
- 3. Konsekvenser for opfyldelsen af FN's verdensmål
- 4. Ligestillingsmæssige konsekvenser
- 5. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
- 6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
- 7. Administrative konsekvenser for borgerne
- 8. Klimamæssige konsekvenser
- 9. Miljø- og naturmæssige konsekvenser
- 10. Forholdet til EU-retten
- 11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
- 12. Sammenfattende skema

1. Indledning

Regeringen ønsker et tæt og løsningsorienteret samarbejde med Grønland. Derfor arbejder regeringen for, at standarden på bl.a. danske ansvarsområder i Grønland følger standarden i Danmark – med respekt for de forhold og forskelle, der er mellem landene.

Som led i dette arbejde har Justitsministeriet efter ønske fra Naalakkersuisut udarbejdet dette lovforslag, som indeholder en række ændringer af kriminallovens kapitel 18 om seksualforbrydelser, herunder forbud mod grooming, sidestilling af samleje med barn med voldtægt, kriminalisering af tilsnigelse af samleje som voldtægt og kriminalisering af religiøse lederes udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje eller andet seksuelt forhold.

Digitale overgreb som f.eks. deling af seksuelt eller andet krænkende materiale er i takt med den digitale udvikling blevet et stigende problem og noget, som alt for mange, særligt børn og unge, udsættes for. Samtidig har internettet skabt platforme, der har gjort det meget nemmere for voksne at komme i kontakt med sårbare børn og unge med det formål at krænke dem seksuelt. Herudover ses der eksempler på, at især børn og unge udsættes for såkaldt sextortion, hvor de afpresses gennem trusler om deling af nøgenbilleder eller lignende.

Lovforslaget bygger på to ændringer af den danske straffelov, der blev foretaget dels ved lov nr. 226 af 15. februar 2022 om ændring af straffeloven m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn og styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb), dels ved lov nr. 741 af 13. juni 2023 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Initiativer mod digitale krænkelse, herunder forbud mod grooming, sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt, religiøse lederes udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.). Sidstnævnte ændring byggede på anbefalinger udarbejdet af Arbejdsgruppen om digitale krænkelse. Partierne bag »Aftale for politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023« var enige om at styrke indsatsen mod den digitale kriminalitet. På den baggrund blev arbejdsgruppen om digitale krænkelse nedsat i 2021 med deltagelse af repræsentanter fra Justitsministeriet, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, universiteterne, Dommerforeningen, Advokatsamfundet og Danske Advokater, Red Barnet, Digitalt Ansvar og Børns Vilkår.

Det er Justitsministeriets vurdering, at den digitale udvikling skaber tilsvarende udfordringer i Grønland som i Danmark, ligesom der også herudover

vurderes at være behov for at styrke indsatsen mod seksuelle overgreb i Grønland. På den baggrund foreslås følgende ændringer af kriminalloven:

Der indføres en særskilt bestemmelse om såkaldt grooming. I forlængelse af forslaget om indførelse af en ny groomingbestemmelse foreslås det endvidere, at forurettede i sager om grooming skal have mulighed for at få beskikket en bisidder efter retsplejelovens § 333 på samme måde som ved andre seksualforbrydelser.

Kriminallovens forbud mod seksuelle relationer med personer under 18 år, som er gerningsmandens stedbarn eller plejebarn eller betroet gerningsmanden til undervisning, opdragelse eller lignende, udvides, så det fremover også kommer til at omfatte blufærdighedskrænkelser. Ændringen vil indebære, at f.eks. en elev fremover ikke med diskulperende virkning vil kunne samtykke til, at vedkommendes lærer udsætter eleven for en blufærdighedskrænkende handling.

Kriminallovens bestemmelser om samleje og andet seksuelt forhold end samleje udvides, så de fremover også kommer til at omfatte seksuelle handlinger, som gerningsmanden formår den forurettede til at udføre på sig selv, herunder såkaldt sextortion. Udvidelsen vil bl.a. indebære, at tilfælde, hvor gerningsmanden – f.eks. under trussel om deling af nøgenbilleder eller andet seksuelt materiale – får den forurettede til at foretage seksuelle handlinger på sig selv, fremover vil være omfattet af kriminallovens bestemmelser om voldtægt, seksuel udnyttelse, seksuelt forhold til børn og forførelse. Sådanne handlinger er i dag i almindelighed kriminaliseret som ulovlig tvang og blufærdighedskrænkelser. Det foreslås i forlængelse heraf, at forurettede i sådanne sager skal have mulighed for at få beskikket en bisidder efter retsplejelovens § 333 på samme måde som ved andre seksualforbrydelser.

Terminologien i kriminalloven ændres, så »børnepornografi« og »pornografisk« materiale med børn fremover betegnes som »seksuelt« materiale med børn.

Ud over disse forslag til ændringer, som gennemfører eller på anden måde relaterer sig til anbefalingerne fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, har lovforslaget til formål at foretage tre øvrige ændringer i kriminallovens kapitel om seksualforbrydelser:

- Det foreslås at kriminalisere samleje og andet seksuelt forhold med et barn i alderen 12-14 år som voldtægt, når gerningsmanden er fyldt 22 år. Samleje og andet seksuelt forhold med et barn under 12 år vil uændret være kriminaliseret som voldtægt uanset gerningsmandens alder.

- Det foreslås at kriminalisere tilsnigelse af samleje eller andet seksuelt forhold med en person, der forveksler gerningsmanden med en anden, som voldtægt.

- Det foreslås at udvide kriminallovens forbud mod groft misbrug af en persons arbejdsmæssige, økonomiske eller behandlings- eller plejemæssige afhængighed til at skaffe sig samleje eller andet seksuelt forhold, således at det skal være kriminaliseret, hvis en religiøs leder groft misbruger det afhængighedsforhold, som kan bestå mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed, til at skaffe sig samleje eller andet seksuelt forhold.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Grooming

2.1.1. Gældende ret

Ved grooming forstås den situation, at en person opbygger et tillidsforhold til et barn eller en ung med det formål at begå seksuelle overgreb mod den pågældende eller at lokke barnet eller den unge til at sende nøgenbilleder eller billeder af seksuel karakter.

Kriminalloven indeholder ikke i dag en særskilt bestemmelse om grooming.

Grooming vil dog efter omstændighederne være en overtrædelse af andre bestemmelser i kriminalloven, f.eks. som forsøg på seksuelle overgreb, blufærdighedskrænkelser eller optagelse, besiddelse eller udbredelse af pornografisk materiale med en person under 18 år.

Grooming vil således eksempelvis efter omstændighederne kunne dømmes som forsøg på overtrædelse af kriminallovens § 77, stk. 2, eller § 79, som kriminaliserer samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år.

En person, der aftaler at mødes med et barn under 15 år for at opnå samleje med eller andet seksuelt forhold til barnet, vil således efter omstændighederne kunne dømmes efter reglerne om forsøg på overtrædelse af de nævnte bestemmelser, jf. kriminallovens § 12. Har gerningsmanden kommunikeret med et barn under 15 år med den hensigt at begå et seksuelt overgreb, vil der således allerede tidligt i groomingprocessen kunne være tale om forsøg på seksuel omgang med en mindreårig, som der vil kunne dømmes for, hvis der kan føres bevis for gerningsmandens forsæt til efterfølgende at begå en seksualforbrydelse mod barnet.

Herudover vil grooming efter omstændighederne f.eks. også kunne være kriminaliseret som blufærdighedskrænkelser, jf. kriminallovens § 84, stk. 1.

Efter denne bestemmelse kan en gerningsmand dømmes for ved uanstændigt forhold at krænke blufærdigheden.

Hvis gerningsmanden f.eks. i forbindelse med kommunikationen med barnet eller den unge formår denne til at sende nøgenbilleder eller andet materiale af seksuel karakter, vil der efter omstændighederne kunne dømmes efter kriminallovens § 85, stk. 2. Efter denne bestemmelse dømmes den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år.

Idømmelse af foranstaltning for overtrædelse af kriminallovens bestemmelser, herunder bestemmelserne i kriminallovens kapitel om seksualforbrydelser, kræver som udgangspunkt forsæt. Hvis den forurettedes alder er en betingelse for, at gerningsindholdet er opfyldt, hvilket bl.a. er tilfældet for kriminallovens § 77, stk. 2, skal gerningsmanden således også have forsæt med hensyn til, at den forurettede var under en given alder.

Det følger imidlertid af kriminallovens § 79, at det forhold, at gerningsmanden alene måtte have handlet uagtsomt i forhold til sit kendskab til barnets alder, også er omfattet af denne bestemmelses forbudsområde.

2.1.2. Arbejdsgruppen om digitale krænkelers overvejelser

Ved lov nr. 741 af 13. juni 2023 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Initiativer mod digitale krænkelser, herunder forbud mod grooming, sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt, religiøse lederes udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.) er der i den danske straffelov blevet indsat en bestemmelse (§ 231) om grooming. Bestemmelsen er blevet indført efter anbefaling fra Arbejdsgruppen om digitale krænkelser.

Det fremgår af rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, side 56 ff., at internettet i dag er en integreret del af børns og unges sociale verden, og at det bruges både til at holde kontakten med personer, man allerede kender, og til at møde nye mennesker.

Arbejdsgruppen fandt i den forbindelse, at den teknologiske udvikling og den udbredte anvendelse af internettet imidlertid også havde givet flere muligheder for, at personer, som vil begå seksuelle overgreb mod børn, kan komme i kontakt med dem bl.a. under dække af falske identiteter. Et barn eller en ung, der udsættes for et overgreb af en person, som det

tilsyneladende allerede har en nær relation til, vil således sjældent opdage, at der er tale om et overgreb, før sent i forløbet. Det kan skyldes, at barnet eller den unge kan have været udsat for en forførelsesproces, hvor gerningsmanden har forsøgt at etablere en nær relation gennem løgne, anerkendelse og rosende ord. Dermed manipuleres barnet eller den unge til at tro, at vedkommende selv frivilligt er gået med til den seksuelle aktivitet.

Det fremgår endvidere af arbejdsgruppens rapport, at en sådan manipulationsproces typisk vil foregå i faser, hvoraf en række af de enkelte skridt ikke isoleret set virker problematiske. Processen kan således starte med, at gerningsmanden tager kontakt til barnet eller den unge, uden at henvendelsen har seksuel karakter. Gerningsmanden vil så herefter typisk forsøge at udvikle relationen, så barnet eller den unge anser gerningsmanden som en fortrolig og nær ven. Det er således karakteristisk for grooming, at fænomenet foregår over en periode, hvor barnet eller den unge ikke er klar over, at der foregår en krænkelse. Barnet eller den unge vil derfor ofte bagefter føle skam over sig selv og situationen samt føle, at den tillid, der var opbygget mellem parterne, er blevet brudt.

Krænkelsen vil dermed ikke alene bestå i det fysiske eller digitale seksuelle overgreb, som er gerningsmandens ultimative mål. Krænkelsen vil ifølge arbejdsgruppen også kunne bestå i, at barnet eller den unge narres til at tro, at vedkommende selv var indforstået med overgrebet, og i at der er sket en grov udnyttelse af den tillid, som barnet eller den unge har vist gerningsmanden.

Et flertal i arbejdsgruppen anbefalede på den baggrund, at der burde indføres en selvstændig bestemmelse i den danske straffelov, der kriminaliserer den proces, hvor en person opbygger en relation til et barn eller en ung med henblik på at begå digitale eller fysiske seksuelle overgreb mod barnet eller den unge, jf. rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelsers, side 62 ff. Et mindretal i arbejdsgruppen fandt, at der ikke burde indføres en særskilt groomingbestemmelse i den danske straffelov, jf. arbejdsgruppens rapport om digitale krænkelsers, side 63 ff.

Det fremgår af arbejdsgruppens rapport, at flertallet var opmærksomt på, at det ved udformningen af en bestemmelse om grooming ville skulle sikres, at bestemmelsen alene omfatter utilbørlig kontakt mellem et barn eller en ung og en person, der er ældre end barnet eller den unge, og ikke hindrer helt legitime relationer.

Flertallet fandt samtidig, at der var behov for i den danske straffelov særskilt at kriminalisere den selvstændige krænkelse, der består i, at gerningspersonen udnytter et barns eller en ung persons tillid til at opbygge en relation, som barnet eller den unge opfatter som venskabelig og loyal, men som gerningspersonen indgår i med det formål at krænke barnet eller den unge seksuelt.

I den forbindelse lagde arbejdsgruppens flertal vægt på, at en sådan kriminalisering, som sender et klart signal om, at groomingforløbet i sig selv er strafværdigt, ville kunne bidrage til at fjerne den følelse af skyld og skam, som børn eller unge, der har været udsat for grooming, ofte efterfølgende oplever, fordi de føler sig medansvarlige for, at relationen har udviklet sig. Derfor fandt flertallet, at det ikke var tilstrækkeligt, at en groomingproces efter omstændighederne kunne straffes som forsøg på et seksuelt overgreb.

Hertil kom, at det – selv om et seksuelt tema var introduceret i relationen – ifølge arbejdsgruppen i praksis ofte ville kunne være vanskeligt at fastlægge forsæt, herunder fordi det ikke var klart, hvilken konkret forbrydelse gerningspersonen havde forsæt til at begå.

Det fremgår endvidere af arbejdsgruppens rapport, at flertallet var opmærksom på, at det vil kunne gøres gældende, at risikoen for, at gerningspersonens incitament til at træde tilbage fra den fuldbyrdede forbrydelse, ville kunne svækkes ved at indføre en selvstændig groomingbestemmelse med et fremrykket fuldbyrdelsesmoment. Flertallet fandt dog, at gerningspersonen fortsat vil have et incitament til ikke at begå et fuldbyrdet seksuelt overgreb, herunder henset til, at straffen for grooming ville skulle være betydeligt lavere end straffen for et fuldbyrdet seksuelt overgreb.

Flertallet bemærkede i øvrigt, at domstolene i forbindelse med strafudmålingen ville kunne tage hensyn til, om gerningspersonen af egen drift har afstået fra at begå grovere forbrydelser end grooming. Endvidere vil anklagemyndigheden kunne gøre brug af muligheden for at meddele tiltalefrafald i groomingtilfælde, hvis en samlet vurdering af sagens konkrete omstændigheder måtte tale derfor, herunder hvis gerningspersonen af egen drift har stoppet groomingen, og der er sikre holdepunkter for at antage, at gerningspersonen ikke igen vil begå lignende handlinger, f.eks. fordi gerningspersonen har opsøgt og modtager relevant medicinsk eller terapeutisk behandling.

Herudover var arbejdsgruppens flertal opmærksom på, at der ved indførelsen af en groomingbestemmelse i den danske straffelov med en lavere

strafferamme end f.eks. den danske straffelovs § 222 om samleje med et barn under 15 år ville kunne opstå en risiko for, at sagerne ville blive ført efter den nye bestemmelse som følge af, at bevisbyrden for overtrædelse af groomingbestemmelsen måtte være lettere at løfte end bevisbyrden for forsøg på et seksuelt overgreb.

Flertallet lagde dog i den forbindelse vægt på, at en særskilt bestemmelse om grooming i den danske straffelov ville skulle omfatte de sager, hvor der ikke vurderes at være tilstrækkeligt bevis til at kunne dømmes for forsøg på en nærmere konkretiseret forbrydelse. Hvis anklagemyndigheden ud fra det almindelige objektivitetsprincip måtte vurdere, at der vil kunne ske domfældelse for forsøg på et seksuelt overgreb, vil anklagemyndigheden således fortsat skulle nedlægge påstand herom, eventuelt med en subsidiær påstand om, at der dømmes for overtrædelse af groomingbestemmelsen.

Det flertal i arbejdsgruppen, som anbefalede en særskilt kriminalisering af grooming, var delt i spørgsmålet om aldersgrænsen for, hvornår groomingbestemmelsen skal kunne finde anvendelse. Et flertal heraf anbefalede således en aldersgrænse på 15 år svarende til den seksuelle lavalder, mens et mindretal anbefalede en aldersgrænse på 18 år svarende til den almindelige myndighedsalder.

Det flertal, som anbefalede en aldersgrænse på 15 år, anførte bl.a., at det med en sådan aldersgrænse, som svarer til den seksuelle lavalder, anerkendes, at det er almindeligt forekommende, at unge mellem 15 og 17 år opbygger relationer til andre med henblik på ligeværdige og gensidigt ønskede seksuelle forhold – også undertiden med personer, der er væsentligt ældre end den unge. Flertallet pegede endvidere på, at der også i de groomingbestemmelser, som findes i henholdsvis norsk, svensk og nederlandsk ret, er fastsat en aldersgrænse, som svarer til den seksuelle lavalder i det respektive land.

Det mindretal, som anbefalede en aldersgrænse på 18 år, anførte, at der er et væsentligt hensyn til også at beskytte 15-17-årige, som fortsat er under udvikling, uagtet at disse er seksuelt myndige, og at en groomingbestemmelse derfor også bør omfatte situationer, hvor en gerningsperson udnytter sin modenhed over for en person, som er under den alder, hvor man i øvrigt anses for at være voksen.

2.1.3. Justitsministeriets overvejelser

Eftersom tilsvarende hensyn, som ligger til grund for den danske ordning, også gør sig gældende for Grønland, finder Justitsministeriet, at der bør indføres en selvstændig bestemmelse i kriminalloven, der kriminaliserer den proces, hvor en person opbygger en relation til et barn eller en ung med henblik på at begå digitale eller fysiske seksuelle overgreb mod barnet eller den unge.

Justitsministeriet kan på den baggrund tilslutte sig de overvejelser, som flertallet i arbejdsgruppen om digitale krænkelser har gjort sig om behovet for en selvstændig kriminalisering af grooming.

I Danmark blev aldersgrænsen fastsat til 18 år på grundlag af en politisk aftale mellem den daværende regering (S) og RV, SF, EL, KF og NB.

Det foreslås på den baggrund, at aldersgrænsen i den foreslåede bestemmelse i kriminalloven fastsættes til 18 år, hvilket således svarer til aldersgrænsen i den danske straffelovs § 231.

Justitsministeriet bemærker samtidig, at bestemmelsen ikke kriminaliserer almindelig kontakt med unge over den seksuelle lavalder. Det indebærer bl.a., at der i sager, hvor forurettede er over den seksuelle lavalder, i almindelighed vil skulle lægges større vægt på det manipulerende element end i sager, hvor den forurettede er under 15 år. Tilsvarende vil der også skulle stilles større krav til forskellen mellem gerningsmanden og den forurettede i forhold til alder, erfaring og udvikling.

Det bemærkes i øvrigt, at det i almindelighed vil være meget vanskeligt at bevise, at en person, der indgår i en flirtende eller seksuelt ladet kommunikation med en person over den seksuelle lavalder, gør det med den hensigt at udsætte modparten for en seksualforbrydelse.

2.1.4. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse i kriminalloven § 82 a, hvorefter den, som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksuel krænkelse, dømmes for grooming, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.

Den foreslåede groomingbestemmelse tilsigter at ramme tilfælde, hvor der ikke kan føres bevis for forsøg på et konkret seksuelt overgreb. Tilfælde,

hvor der i dag kan dømmes for forsøg på overtrædelse af kriminallovens § 77, stk. 2, eller § 79, vil også fremover være kriminaliseret efter de pågældende bestemmelser, eventuelt i sammenstød med den foreslåede groomingbestemmelse.

Det ligger i groomingens natur, at der sker en manipulation af den forurettede, hvorfor barnet eller den unge ikke nødvendigvis selv vil være klar over, at den pågældende udsættes for en krænkelse, før potentielt længe efter den har stået på. Der vil således kunne være tilfælde, hvor barnet eller den unge ikke selv oplever, at vedkommende har været udsat for en krænkelse. Dette vil imidlertid ikke være til hinder for dom efter den foreslåede bestemmelse.

2.2. Ufrivillige seksuelle handlinger på sig selv

2.2.1. Gældende ret

Det følger af kriminallovens § 77, stk. 1, at den, der har samleje eller andet seksuelt forhold med en person, der ikke har samtykket heri, dømmes for voldtægt.

Efter § 77, stk. 2, dømmes for voldtægt endvidere den, der har samleje eller andet seksuelt forhold til et barn under 12 år.

En gerningsmand, der har tiltvunget sig samleje eller andet seksuelt forhold med den forurettede, kan dømmes for overtrædelse af kriminallovens § 77, stk. 1. Det er ikke afgørende, hvordan gerningsmanden har tiltvunget sig samlejet, hvis forurettede ikke har afgivet gyldigt samtykke hertil. Dermed kan bestemmelsen efter omstændighederne finde anvendelse, hvis gerningsmanden får forurettede til at deltage i samleje eller andet seksuelt forhold under trussel om udbredelse eller videredeling af billeder.

Gerningsmanden kan tillige, allerede før forurettede eventuelt har haft samleje med eller andet seksuelt forhold til gerningsmanden for at undgå deling af billederne, efter omstændighederne dømmes for forsøg på overtrædelse af kriminallovens 77, stk. 1, jf. § 12.

Efter kriminallovens § 78, stk. 1, dømmes for seksuel udnyttelse den, der ved udnyttelse af en persons sindssygdom eller mentale retardering skaffer sig samleje med eller andet seksuelt forhold til den pågældende. Efter § 78, stk. 2, gælder det samme den, der ved groft misbrug af en persons arbejdsmæssige, økonomiske eller behandlings- eller plejemæssige afhængighed skaffer sig samleje eller andet seksuelt forhold.

Endvidere dømmes efter § 78, stk. 3, den, der 1) som ansat ved kriminalforsorgen har samleje med eller andet seksuelt forhold til en person, der er optaget i en af kriminalforsorgens institutioner, og som er undergivet den pågældendes myndighed, 2) som ansat ved politiet har samleje med eller andet seksuelt forhold til en person, der er frihedsberøvet og i politiets varetægt, eller 3) som ansat ved eller tilsynsførende med en døgninstitution eller et opholdssted for børn og unge, en psykiatrisk afdeling, en døgninstitution for personer med vidtgående psykiske handicap eller en lignende institution har samleje med eller andet seksuelt forhold til nogen, der er optaget i institutionen.

For seksuelt forhold til børn dømmes efter kriminallovens § 79 den, der har samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år, når gerningsmanden kendte barnets alder eller i så henseende har handlet uagtsomt, medmindre forholdet er omfattet af § 77, stk. 2.

Den, som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed har samleje med eller andet seksuelt forhold til en person under 18 år, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt, kan efter kriminallovens § 80, stk. 1, dømmes for forførelse. Efter bestemmelsens stk. 2 gælder det samme den, der har samleje med eller andet seksuelt forhold til en person under 18 år, der er gerningsmandens stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.

Det følger af kriminallovens § 81, stk. 1, at den, der som kunde mod betaling eller løfte om betaling har samleje med eller andet seksuelt forhold til en person under 18 år, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt, dømmes for seksuelt forhold til en ung person mod betaling. Efter § 81, stk. 2, dømmes ligeledes den, der medvirker til, at en person under 18 år mod betaling eller løfte om betaling har samleje med eller andet seksuelt forhold til en kunde.

Bestemmelserne i kriminallovens §§ 77-81 finder således ikke alene anvendelse, når der er tale om samleje (analt eller vaginalt), men omfatter også andet seksuelt forhold end samleje.

Begrebet ”andet seksuelt forhold end samleje” fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 168 af 27. februar 2019 om ændring af kriminallov for Grønland

og retsplejelov for Grønland (Seksualforbrydelser m.v.). Ændringen af bestemmelsens ordlyd fra ”kønslig omgængelse” til ”andet seksuelt forhold” var alene udtryk for en sproglig modernisering, jf. Folketingstidende 2018-19 (1. samling), A, L 123 som fremsat, side 20. Begrebsmoderniseringen i kriminalloven bygger på den tilsvarende affattelse af den danske straffelovs § 225 ved lov nr. 633 af 12. juni 2013, herunder på Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser.

Det lægges på den baggrund til grund, at ”seksuelt forhold” er en videreførelse af ”kønslig omgængelse”. Andet seksuelt forhold end samleje omfatter dermed handlinger, der har en samlejelignende karakter, fungerer som surrogat for samleje eller i øvrigt i forhold til den krænkede eller misbrugte part rummer et seksualovergreb, der nærmer sig samleje. Der skal normalt være tale om direkte berøring mellem i hvert fald den enes kønsdel og den andens legeme.

Som eksempler på andet seksuelt forhold end samleje kan nævnes oralt samleje, kys m.v. på kønsdele, indføring af fingre eller genstande i skede eller anus og manipulation af kønsdele.

Berøring af nøgne kønsdele med hånden uden manipulation eller indtrængen antages i almindelighed at ligge under grænsen for seksuelt forhold, jf. Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser, side 757 ff. Det er i Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser, side 438, forudsat, at indføring af genstande i eller stimulering af egne kønsdele under tvang ikke er omfattet af udtrykket ”andet seksuelt forhold”, og at sådanne forhold derfor i stedet er at anse for blufærdighedskrænkelse.

Efter kriminallovens § 84, stk. 1, dømmes den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, for blufærdighedskrænkelse.

Der kan efter omstændighederne dømmes for overtrædelse af kriminallovens § 91 om ulovlig tvang sammen med kriminallovens § 84, stk. 1, om blufærdighedskrænkelse i tilfælde, hvor gerningsmanden har tvunget forurettede til at foretage seksuelle handlinger på sig selv.

2.2.2. Arbejdsgruppen om digitale krænkelsers overvejelser

Ved lov nr. 741 af 13. juni 2023 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Initiativer mod digitale krænkelse, herunder forbud mod grooming, sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt, religiøse lederes

udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.) er den danske straffelovs § 225 blevet udvidet til at omfatte tilfælde, hvor gerningsmanden formår forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv. Udvidelsen skete efter anbefaling fra Arbejdsgruppen om digitale krænkelser.

Det fremgår af arbejdsgruppens rapport om digitale krænkelser fra 2022, side 56 ff., at der med den teknologiske udvikling er sket en væsentlig ændring i, hvordan bl.a. børn og unge opbygger og udvikler relationer. Det betyder samtidig, at seksuelle krænkelser har ændret karakter. Det er således et relativt nyt problem, at særligt unge mennesker tvinges til at udføre seksuelle handlinger på sig selv, undertiden under trussel om, at gerningspersonen ellers vil offentliggøre billeder m.v. af privat karakter, såkaldt »sex-tortion«.

Som nævnt i pkt. 2.2.1 om gældende ret vil en gerningsmand, der har tiltvunget sig samleje eller andet seksuelt forhold med den forurettede, efter omstændighederne kunne dømmes for overtrædelse af kriminallovens § 77, stk. 1 eller 2, når gerningsmanden får forurettede til at deltage i samleje eller andet seksuelt forhold under trussel om udbredelse eller videredeling af billeder. Gerningsmanden vil desuden, allerede før forurettede eventuelt har haft samleje eller andet seksuelt forhold med gerningsmanden for at undgå deling af billederne, efter omstændighederne kunne dømmes for forsøg på overtrædelse af kriminallovens § 77, stk. 1, jf. § 12.

Det fremgår bl.a. af arbejdsgruppens rapport, at der i visse danske straffesager, hvor en person var blevet tvunget til at udføre seksuelle handlinger på sig selv, f.eks. ved at gerningspersonen har instrueret forurettede heri gennem videochat, var sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 216 om voldtægt eller § 222 om samleje med et barn under 15 år, jf. § 225, mens der i andre sager var sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser og § 260 om ulovlig tvang.

Det er imidlertid forudsat i forarbejderne til den tidligere gældende bestemmelse i straffelovens § 225, at indføring af genstande i eller stimulering af egne kønsdele under tvang ikke var omfattet af § 225, der forudsætter fysisk kontakt mellem to personer, og at sådanne forhold derfor i stedet måtte være at anse for blufærdighedskrænkelser, jf. straffelovens § 232.

Arbejdsgruppen noterede sig endvidere, at det i Straffelovrådets betænkning nr. 1574/2020 om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, side 164-

165, var anført, at den teknologiske udvikling måtte give anledning til overvejelser om, hvorvidt straffelovens § 225 burde ændres, således at tilfælde, hvor en person tvinger en anden til at udføre seksuelle handlinger på sig selv, straffes efter denne bestemmelse. Straffelovrådet henviste i den forbindelse til, at det kunne synes som en urimelig forskel, hvis de samme seksuelle handlinger, som en forurettet ufrivilligt udsættes for f.eks. gennem ulovlig tvang, bedømmes som medvirken til voldtægt, hvis det foregår mellem to forurettede, der begge tvinges til at deltage, mens det alene bedømmes som blufærdighedskrænkelse, hvis én forurettet tvinges til at udføre handlingerne mod sig selv.

Arbejdsgruppen anbefalede på den baggrund, at et forhold, hvor en person tvinges til at udføre seksuelle handlinger på sig selv, fremover skulle henføres under straffelovens § 225 om andet seksuelt forhold end samleje, frem for under straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelse.

Arbejdsgruppen lagde i den forbindelse bl.a. vægt på, at det i højere grad vil sende et signal om overgrebets alvor, hvis det henføres under bestemmelserne om andet seksuelt forhold end samleje. Bl.a. i lyset af den teknologiske udvikling var der således efter arbejdsgruppens vurdering behov for at ændre straffelovens § 225, så tilfælde, hvor gerningspersonen formår forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv, fremover ville skulle bedømmes som et seksuelt overgreb på samme måde som overgreb, der udføres fysisk af en anden person.

2.2.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet finder, at arbejdsgruppen om digitale krænkelers overvejelser om behovet for selvstændigt at kriminalisere et forhold, hvor en person tvinges til at udføre seksuelle handlinger på sig selv, som andet seksuelt forhold end samleje, tilsvarende gør sig gældende for Grønland.

Det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at der bør indføres en bestemmelse i kriminalloven, som udvider kriminallovens bestemmelser om andet seksuelt forhold end samleje, jf. §§ 77-81, således at de finder tilsvarende anvendelse på seksuelle handlinger, som gerningsmanden formår den forurettede til at udføre på sig selv, herunder såkaldt sextortion.

Dette vil bl.a. omfatte tilfælde af sextortion, hvor gerningsmanden under trussel om at dele nøgenbilleder eller materiale af seksuel karakter af forurettede får den forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv.

2.2.4. Den foreslåede ordning

Det foreslås på den baggrund, at der indsættes en ny bestemmelse i kriminallovens § 81 a, hvoraf det fremgår, at kriminallovens §§ 77-81 finder tilsvarende anvendelse, hvor gerningsmanden formår forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv.

Forslaget indebærer, at de handlinger, der efter gældende praksis er omfattet af §§ 77-81, hvis gerningsmanden eller andre udfører dem på den forurettede, under visse omstændigheder også vil være omfattet af bestemmelserne, hvis forurettede udfører handlingerne på sig selv. Der er ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af anvendelsesområdet for kriminallovens §§ 77-81.

2.3. Beskikkelse af bisiddere til ofre for grooming og for ufrivillige seksuelle handlinger på sig selv

2.3.1. Gældende ret

Ordnningen med beskikkelse af bisiddere i kriminalsager til at yde støtte og vejledning til den forurettede blev indført med vedtagelsen af retsplejeloven for Grønland i 2010. Formålet med indførelsen af ordningen var at styrke den forurettedes retsstilling, jf. Retsvæsenkommissionens betænkning nr. 1442/2004 om det grønlandske retsvæsen, afsnit X, kapitel 5.3.1.

Bisidderen har til opgave at yde den forurettede personlig støtte og vejledning samt hjælp af mere almen karakter i forbindelse med kriminalsagen. Bisidderen har ikke beføjelser og opgaver af retlig karakter.

I sager, der vedrører overtrædelse af kriminallovens § 37 (vold og trusler mod personer i offentlig tjeneste eller hverv), § 74 (blodskam), § 77 (voldtægt), § 78 (seksuel udnyttelse), § 79 (seksuelt forhold til børn), § 80 (forførelse), § 81 (seksuelt forhold til ung person mod betaling), § 84, stk. 1 (blufærdighedskrænkelser), § 86, stk. 1, jf. § 12 (forsøg på manddrab), § 88 (vold), § 89 (prisgivelse af menneskeliv), § 90, stk. 3 (uretmæssig afskydning af visse håndvåben), §§ 91-93 (ulovlig tvang, frihedsberøvelse og menneskehandel) og § 112 (røveri) beskikker retten efter retsplejelovens § 333, stk. 1, efter anmodning fra forurettede en bisidder til at støtte og vejlede forurettede, medmindre lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter eller bisidderbistand må anses for åbenbart unødvendig. Er forurettede under 15 år, har forurettede krav på beskikkelse af bisidder, hvis sagen vedrører en overtrædelse af kriminallovens § 74 (blodskam), § 77 (voldtægt), § 78 (seksuel udnyttelse), § 79 (seksuelt forhold til børn), § 80 (forførelse) eller § 81 (seksuelt forhold til ung person mod betaling).

Når særlige omstændigheder taler for det, kan retten efter anmodning beskikke en bisidder for forurettede ved andre lovovertrædelser, jf. § 333, stk. 2.

Efter retsplejelovens § 333, stk. 3, kan retten, når særlige hensyn taler for det, og betingelserne efter § 333, stk. 1 og 2, er opfyldt, efter anmodning beskikke en bisidder for forurettedes nære pårørende, hvis forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen.

Politiet vejleder efter retsplejelovens § 333, stk. 4, forurettede eller, hvis forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen, forurettedes nære pårørende om adgangen til bisidderbeskikkelse. Det skal fremgå af sagen, at der er givet sådan vejledning.

Efter retsplejelovens § 333, stk. 5, indbringer politiet forurettedes eller, hvis forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen, forurettedes nære pårørendes anmodning om beskikkelse for retten.

Retsplejelovens § 333, stk. 6, indeholder regler om vederlag og eventuel godtgørelse til bisiddere.

Det følger af retsplejelovens § 333, stk. 6, at bisidderen har krav på et passende vederlag og godtgørelse for udlæg. Udgifter til transport og overnatning m.v. afholdes kun, hvis udgifterne er godkendt af retten som nødvendige. Vederlaget fastsættes af retten ved sagens afslutning og afholdes af det offentlige.

Justitsministeren kan efter retsplejelovens § 333, stk. 7, fastsætte nærmere regler om bisidderes opgaver og beføjelser.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Som det fremgår af pkt. 2.1.4 og 2.2.4 ovenfor, foreslås det med lovforslaget, at der indsættes en ny bestemmelse om grooming (§ 82 a) og en ny bestemmelse om ufrivillige seksuelle handlinger på sig selv (§ 81 a) i kriminalloven.

Justitsministeriet finder, at de nye bestemmelser bør omfattes af retsplejelovens § 333, stk. 1, hvorefter retten beskikker en bisidder for den, der er forurettet ved lovovertrædelsen, når den pågældende anmoder om det. Beskikkelse af en bisidder kan dog afslås, hvis lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter, eller bistand fra en bisidder må anses for åbenbart unødvendig, jf. retsplejelov for Grønland § 333, stk. 1. Hermed sidestilles sager om

grooming og om ufrivillige seksuelle handlinger på sig selv med eksempelvis sager om seksuelt forhold til børn, når det kommer til forurettedes adgang til at få beskikket en bisidder.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 333, stk. 1, indsættes en henvisning til de foreslåede bestemmelser i kriminallovens § 82 a om grooming og § 81 a om ufrivillige seksuelle handlinger på sig selv.

Den foreslåede udvidelse af retsplejelov for Grønland § 333, stk. 1, vil indebære, at der efter anmodning fra forurettede som udgangspunkt skal beskikkes en bisidder i sager, som er omfattet af de foreslåede bestemmelser. Retten vil dog kunne afslå at beskikke en bisidder, hvis lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter, eller bistand fra en bisidder må anses for åbenbart unødvendig.

Den foreslåede udvidelse vil endvidere indebære, at forurettede i de pågældende sager dog vil have krav på beskikkelse af en bisidder, hvis forurettede er under 15 år.

2.4. Blufærdighedskrænkelser af personer under 18 år, som gerningsmanden er betroet til undervisning, opdragelse m.v.

2.4.1. Gældende ret

Efter kriminallovens § 80, stk. 2, dømmes den, som har samleje med eller andet seksuelt forhold til en person under 18 år, der er gerningsmandens stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.

Bestemmelsen i kriminallovens § 80, stk. 2, finder således ikke anvendelse ved blufærdighedskrænkelser.

For blufærdighedskrænkelser dømmes den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, jf. kriminallovens § 84, stk. 1.

Bestemmelsen om blufærdighedskrænkelser fungerer i realiteten som en generalklausul, der kan bringes i anvendelse på seksuelle handlinger, som ikke er omfattet af de øvrige bestemmelser i kriminallovens kapitel 18, men som dog af domstolene findes at burde kunne mødes med kriminalretlige foranstaltninger.

Videregivelse af oplysninger af seksuel karakter om nogen til andre kan udgøre en blufærdighedskrænkelse, forudsat at forholdet har den grovhed, som kræves for anvendelsen af kriminallovens § 84, stk. 1.

Fremsendelse af beskeder eller billeder med seksuelt indhold til nogen kan ligeledes udgøre en blufærdighedskrænkelse.

Som anført ovenfor under pkt. 2.2.1, er det antaget, at berøring af nøgne kønsdele med hånden uden manipulation eller indtrængen i almindelighed vil ligge under grænsen for seksuelt forhold, jf. bl.a. Straffelovrådets betænkning nr. 1534/2012 om seksualforbrydelser, side 757 ff. Disse forhold vil således i stedet efter omstændighederne være omfattet af kriminallovens § 84, stk. 1, om blufærdighedskrænkelse.

2.4.2. Arbejdsgruppen om digitale krænkelers overvejelser

Ved lov nr. 741 af 13. juni 2023 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Initiativer mod digitale krænkelser, herunder forbud mod grooming, sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt, religiøse lederes udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.) er den danske straffelovs § 223, stk. 1, blevet udvidet til også at omfatte blufærdighedskrænkelse. Udvidelsen er sket efter anbefaling fra Arbejdsgruppen om digitale krænkelser.

Det fremgår af rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelers, side 70 ff., at der efter den danske straffelovs § 223, stk. 1, gælder en særlig beskyttelse af personer under 18 år mod seksuelle overgreb begået af bl.a. sted- eller plejeforældre, skolelærere m.v. Efter bestemmelsen, herunder jf. den danske straffelovs § 225, gælder således et absolut forbud mod at have samleje eller andet seksuelt forhold med en person under 18 år, som man er betroet til undervisning, opdragelse m.v., uanset om den unge samtykker i forholdet. Det skyldes bl.a., at den unge kan være særligt sårbar over for personer, der har en sådan opdragende funktion for dem, og derfor kan den voksne have en særlig adgang til at påvirke den unge i seksuel retning.

Det var arbejdsgruppens opfattelse, at risikoen for, at den unge udsættes for handlinger, som er omfattet af den danske straffelovs § 232 om blufærdighedskrænkelse, var den samme som risikoen for, at gerningspersonen udnytter sin position til samleje eller andet seksuelt forhold end samleje med den unge.

På den baggrund anbefalede arbejdsgruppen, at den danske straffelovs § 223, stk. 1, skulle udvides til også at omfatte blufærdighedskrænkelser.

Arbejdsgruppen bemærkede, at man var opmærksom på, at den danske straffelovs § 232 om blufærdighedskrænkelser fungerer som en form for general-klausul, der har til formål at omfatte tilfælde af seksuelle krænkelser, som ikke er omfattet af andre bestemmelser i den danske straffelovs 24. kapitel. En henvisning til blufærdighedskrænkelser i straffelovens § 223, stk. 1, ville derfor efter arbejdsgruppens opfattelse indebære, at barren for, hvad der er strafbar adfærd efter bestemmelsen, ville blive sat relativt lavt.

Det var imidlertid arbejdsgruppens opfattelse, at straffelovens § 223, stk. 1, er udtryk for, at der i relationer mellem f.eks. plejeforældre og -børn, skolelærere og elever og lignende per definition er ulighed i magtforholdet. Det betød efter arbejdsgruppens opfattelse også, at en person under 18 år, som er i en sådan ulige relation til en anden, ikke bør kunne samtykke til handlinger omfattet af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser med diskulperende virkning.

2.4.3. Justitsministeriets overvejelser

Det er Justitsministeriets opfattelse, at tilsvarende hensyn gør sig gældende for så vidt angår kriminallovens § 80, stk. 2, og § 84, stk. 1. Eftersom kriminallovens § 80, stk. 2, således er udtryk for, at der i relationer mellem f.eks. plejeforældre og -børn, skolelærere og elever og lignende per definition er ulighed i magtforholdet, bør en person under 18 år, som er i en sådan ulige relation til en anden, efter Justitsministeriets opfattelse, ikke kunne samtykke til handlinger omfattet af kriminallovens § 84, stk. 1, om blufærdighedskrænkelser.

2.4.4. Den foreslåede ordning

Det foreslås på den baggrund, at blufærdighedskrænkelser tilføjes til kriminallovens § 80, stk. 2.

Den foreslåede ændring vil indebære, at anvendelsesområdet for bestemmelsen udvides til også at omfatte blufærdighedskrænkelser. Adfærd, der udgør en overtrædelse af kriminallovens § 84, stk. 1, vil dermed fremover skulle henføres under kriminallovens § 80, stk. 2, hvis gerningsmandens og forurettedes relation er omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde.

Den foreslåede ændring indebærer, at der fremover vil kunne pålægges et kriminalretligt ansvar, hvis f.eks. en lærer udsætter en elev for en handling

af blufærdighedskrænkende karakter, uanset om eleven har samtykket heri. Det kriminalretlige ansvar vil dermed være uafhængigt af, hvordan forurettede forholder sig til de pågældende handlinger, og det vil således f.eks. ikke have betydning for det kriminalretlige ansvar, om den blufærdighedskrænkende adfærd sker på den unges opfordring.

Der er ikke med lovforslaget tilsigtet nogen ændringer i den personkreds, som i dag er omfattet af kriminallovens § 80, stk. 2.

Det betyder, at en plejeforælder, skolelærer, håndboldtræner m.v., som sender sms-beskeder med seksuelt indhold til en elev, der ikke er fyldt 18 år, vil kunne ifalde kriminalretligt ansvar efter § 80, stk. 2. Det samme vil gøre sig gældende for andre handlinger omfattet af § 84, stk. 1, f.eks. berøringer, der ikke er omfattet af begrebet ”andet seksuelt forhold”, blottelse af kønsorganer m.v., når handlingen har en seksuel karakter. Anvendelse af bestemmelsen i § 80, stk. 2, vil være betinget af, at handlingen har relation til seksuelle forhold og er af en vis grovhed.

2.5. Modernisering af kriminallovens § 82, stk. 1, § 85, stk. 1, 2 og 4, og § 93, stk. 1 og 2

2.5.1. Gældende ret

Efter kriminallovens § 82, stk. 1, dømmes for udnyttelse af en ungdomsperson, der medvirker til, at en person under 18 år deltager i en forestilling med pornografisk optræden, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.

Bestemmelsen blev indsat i kriminalloven ved lov nr. 168 af 27. februar 2019 om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland (Seksualforbrydelser m.v.).

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at der for så vidt angår udtrykket ”pornografisk optræden” bl.a. vil skulle lægges vægt på, om der er tale om et samleje, et andet seksuelt forhold end samleje eller anden groft krænkende handling som f.eks. fremvisning af kønsdele eller seksuelt prægede berøringer. En forestilling omfattet af bestemmelsen vil som udgangspunkt være en ”live-optræden”, der sker direkte over for de tilstedeværende tilskuere. En optræden af seksuel karakter direkte over for et publikum må normalt anses for i sig selv at være så krænkende over for en person under 18 år, hvis der åbenlyst f.eks. fremvises kønsdele, at der dermed er tale om en pornografisk optræden. Endvidere fremgår det, at bestemmelsen i praksis således omfatter en række forskellige former for optræden af seksuel

karakter, herunder tilfælde hvor den pågældende optræder med striptease eller andre former for nøgændans, jf. Folketingstidende 2018-19 (1. samling), A, L 123 som fremsat, side 25.

For børnepornografi dømmes efter kriminallovens § 85, stk. 1, den, som udbreder pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år.

Det samme gælder efter § 85, stk. 2, den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år.

Efter § 85, stk. 4, dømmes endvidere den, der optager pornografiske fotografier, film eller lignende af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.

Bestemmelsernes ordlyd blev senest ændret ved lov nr. 168 af 27. februar 2019 om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland (seksualforbrydelser m.v.), hvor »pornografiske« erstattede »utugtige« som led i en sproglig modernisering af bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2018-19 (1. samling), A, L 123 som fremsat, side 17. Begrebsmoderniseringen byggede på en tilsvarende modernisering, som blev foretaget af den danske straffelovs kapitel 24 i 2013, jf. lov nr. 633 af 12. juni 2013, og der var således ikke dermed tilsigtet nogen ændringer i bestemmelsernes gerningsindhold.

For menneskehandel dømmes efter kriminallovens § 93, stk. 1, den, der rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person, hvor der anvendes eller har været anvendt 1) ulovlig tvang efter § 91, 2) frihedsberøvelse efter § 92, 1. pkt., 3) trusler efter § 98, 4) retsstridig fremkaldelse, bestyrkelse eller udnyttelse af en vildfarelse eller 5) anden utilbørlig fremgangsmåde med henblik på udnyttelse af den pågældende ved prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film, forestilling med pornografisk optræden, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold eller fjernelse af organer.

Efter § 93, stk. 2, dømmes på samme måde den, der med henblik på udnyttelse af den pågældende ved prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film, forestilling med pornografisk optræden, tvangsarbejde,

slaveri eller slaverilignende forhold eller fjernelse af organer 1) rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person under 18 år eller 2) yder betaling eller anden fordel for at opnå samtykke til udnyttelsen fra en person, som har myndighed over forurettede, og den, der modtager sådan betaling eller anden fordel.

Ved lov nr. 168 af 27. februar 2019 om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland (seksualforbrydelser m.v.) blev bestemmelsen sproglig moderniseret, således at ”kønslig usædelighed” blev ændret til ”prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film, forestilling med pornografisk optræden”.

”Optagelse af pornografiske fotografier eller film” skal forstås i overensstemmelse med § 85, stk. 4, om optagelse af pornografiske fotografier, film el.lign. af en person under 18 år, og ”forestilling med pornografisk optræden” skal forstås på samme måde som det tilsvarende udtryk i § 82 om medvirken til, at en person under 18 år deltager i en forestilling med pornografisk optræden og overværelse heraf, jf. Folketingstidende 2018-19 (1. samling), A, L 123 som fremsat, side 31.

2.5.2. Arbejdsgruppen om digitale krænkelsers overvejelser

Arbejdsgruppen om digitale krænkelsers pegede i sin afrapportering på, at der de senere år internationalt har været stigende fokus på anvendelsen af begrebet »børnepornografi«.

Det fremgår således af arbejdsgruppens afrapportering, at betegnelsen »pornografisk« anvendes om film, billeder eller andre fremstillinger, der har til formål at virke seksuelt ophidsende på tilskueren. Arbejdsgruppen fandt dog også, at der i betegnelsen herudover synes at ligge en forudsætning om, at der i almindelighed er tale om materiale med voksne, der frivilligt medvirker i seksuelle fotografier, film eller lignende for at udbrede dette til offentligheden.

Ved at anvende betegnelsen »pornografisk« i den danske straffelov var der efter arbejdsgruppens opfattelse derfor en risiko for at bagatellisere alvoren af det pågældende materiale, der kan være bevis på seksuelle overgreb mod børn og/eller seksualisering af børn. Arbejdsgruppen fandt endvidere, at betegnelsen »pornografisk« desuden kan være med til at insinuere, at de seksuelle overgreb er sket efter barnets samtykke, og at der dermed er tale om legitimt seksuelt materiale.

Arbejdsgruppen bemærkede herudover, at betegnelsen »seksuelt overgrebsmateriale med børn« i stigende grad anvendes til at beskrive seksuelle repræsentationer af børn.

En ændring af terminologien i lovgivningen ville efter arbejdsgruppens opfattelse desuden kunne have en effekt på, hvordan fænomenet betegnes i andre sammenhænge. Arbejdsgruppen bemærkede i den forbindelse, at hvis der er tale om billeder, film m.v., der forestiller et barn under 15 år, vil der per definition være tale om overgrebsmateriale, da barnet ikke gyldigt kan samtykke til den seksuelle handling.

Arbejdsgruppen var dog opmærksom på, at bestemmelserne i den danske straffelov også omfatter udbredelse, besiddelse m.v. af materiale, der forestiller personer, som er fyldt 15 år, men er under 18 år. Er der f.eks. tale om billeder af en person, der er fyldt 15 år, og som frivilligt deltager i samleje, fandt arbejdsgruppen således, at betegnelsen »overgrebsmateriale« kan være misvisende, da materialet ikke nødvendigvis i sig selv forestiller et overgreb.

Det var i den forbindelse arbejdsgruppens opfattelse, at terminologien i den danske straffelov burde illustrere, at bestemmelserne i den danske straffelovs §§ 226, 227 og 235 både omfatter seksuelt overgrebsmateriale og andet seksuelt materiale, der forestiller en person, der er under 18 år, men over den seksuelle lavalder. På den baggrund anbefalede arbejdsgruppen, at straffelovens §§ 226, 227 og 235 skulle ændres, så ordet »pornografiske« skulle udgå, og at det i stedet skulle fremgå af bestemmelsernes ordlyd, at der er tale om materiale med seksuelt indhold.

2.5.3. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning
Justitsministeriet finder, at arbejdsgruppen om digitale krænkelser overvejelser om at ændre terminologien i loven fra børnepornografi til seksuelt materiale tilsvarende gør sig gældende for Grønland.

Det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at de bestemmelser i kriminalloven, der anvender betegnelserne børnepornografi, pornografiske fotografier og film af personer under 18 år m.v., bør ændres sprogligt, sådan at »børnepornografi« og »pornografisk« erstattes af »seksuelt materiale«.

Det foreslås derfor, at kriminallovens § 82, stk. 1, § 85, stk. 1, 2 og 4, og § 93 ændres således, at »børnepornografi« og »pornografiske« udgår, og det i

stedet fremgår af bestemmelsernes ordlyd, at der er tale om materiale med seksuelt indhold.

De foreslåede ændringer af ordlyden af bestemmelserne skal understrege, at materiale, der er omfattet af bestemmelserne, ikke er at forveksle med pornografiske film, billeder m.v., som forestiller voksne, der har samtykket i deltagelsen.

Det bemærkes i den forbindelse, at seksuelt billedmateriale med et barn under 15 år vil vise et seksuelt overgreb, da barnet ikke gyldigt kan samtykke i den seksuelle handling eller optagelse. Sådant materiale kan derfor betegnes seksuelt overgrebsmateriale med børn. Det bemærkes dog, at visse visuelle gengivelser af et ikkeeksisterende barn også er kriminaliseret, og at sådanne visuelle gengivelser alene vil vise et fiktivt seksuelt overgreb. Det bemærkes endvidere, at et barn principielt på egen hånd – uden at nogen anden person har medvirket til det – vil kunne fremstille seksuelt materiale med sig selv. Sådant materiale vil i sagens natur heller ikke vise et seksuelt overgreb.

Sondringen mellem seksuelt overgrebsmateriale og materiale med seksuelt indhold vil tilsvarende skulle anvendes i forbindelse med §§ 82, stk. 1, og § 93, stk. 1 og 2.

Der er med forslaget ikke tilsigtet nogen ændringer i bestemmelsernes gerningsindhold.

2.6. Sidestilling af tilsnigelse af samleje eller andet seksuelt forhold med voldtægt

2.6.1. Gældende ret

Efter kriminallovens § 77, stk. 1, dømmes for voldtægt den, som har samleje eller andet seksuelt forhold med en person, der ikke har samtykket heri.

Kriminallovens § 77, stk. 1, fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 414 af 25. april 2023, der bl.a. bygger på Straffelovrådets betænkning nr. 1574/2020 om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse i den danske straffelov.

Det fremgår bl.a. af bemærkningerne til bestemmelsen, at et samtykke skal gives frivilligt og være udtryk for den pågældendes frie vilje bedømt ud fra omstændighederne ved den konkrete situation. Samtykke kan komme til udtryk gennem ord eller handling. Der stilles ikke krav om, at samtykke skal

være udtrykt direkte eller i øvrigt på nogen bestemt måde. Samtykke efter voldtægtsbestemmelsen skal således vurderes uformaliseret og ud fra en konkret og samlet vurdering. Det afgørende er, om personen har haft mulighed for at tage stilling til, om vedkommende vil deltage i den seksuelle aktivitet, jf. Folketingstidende 2022-23 (2. samling), A, L 49 som fremsat, side 31 og 32.

Desuden fremgår det af bemærkningerne til bestemmelsen, at et samtykke – navnlig ud fra retssikkerhedsmæssige hensyn – må vurderes objektivt ud fra oplysningerne om personens deltagelse i den seksuelle handling, herunder personens ord og handlinger, og ikke ud fra personens indre overbevisning.

Dette indebærer efter bemærkningerne, at det forhold, at en person ikke har haft fuld viden om eller indsigt i en række forhold, der kan have haft betydning for, at vedkommende valgte at deltage i den seksuelle aktivitet, ikke udelukker, at der er samtykket i samlejet eller det seksuelle forhold i øvrigt. Det fremgår i den forbindelse, at i de tilfælde, hvor en person f.eks. er blevet »snydt« til samleje eller andet seksuelt forhold gennem usande påstande om, at den anden person var en berømt person eller havde en særlig alder, status, beskæftigelse eller lignende, må den seksuelle handling anses for gennemført med samtykke, jf. Folketingstidende 2022-23 (2. samling), A, L 49 som fremsat, side 32.

Kriminalloven indeholder i dag ikke en specifik bestemmelse om tilsnigelse af samleje eller andet seksuelt forhold ved udnyttelse af en forveksling, men et sådant forhold vil dog efter omstændighederne kunne være omfattet af kriminallovens § 84, stk. 1, om blufærdighedskrænkelser.

2.6.2. Justitsministeriets overvejelser

Ved lov nr. 741 af 13. juni 2023 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Initiativer mod digitale krænkelser, herunder forbud mod grooming, sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt, religiøse lederes udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.) er den danske straffelovs § 216 om voldtægt blevet udvidet til også at omfatte tilfælde, hvor gerningspersonen tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden.

Justitsministeriet fandt, at tilsnigelse af samleje ved, at gerningsmanden udnytter forurettedes vildfarelse i den konkrete situation om, at gerningsmanden er en anden, kan opfattes som at være i modstrid med hensigten med

den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse, hvorefter en person skal have mulighed for at tage stilling til, om vedkommende vil deltage i samleje, idet gerningsmanden ved tilsnigelse fratager forurettede muligheden for selv at bestemme, hvem vedkommende vil have samleje med. Tilsnigelse af samleje udgør efter Justitsministeriets vurdering dermed en grov krænkelse af den seksuelle selvbestemmelsesret, der kan sidestilles med visse typer af voldtægt efter den samtykkebaserede bestemmelse. Udover samtykke til selve samlejet, bør der således også stilles krav om samtykke til samleje med den person, det foregår med, hvis der ikke skal dømmes for voldtægt.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at tilsvarende hensyn gør sig gældende for Grønland. Det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at tilsnigelse af samleje eller andet seksuelt forhold ved udnyttelse af en vildfarelse fremover bør sidestilles med voldtægt efter kriminallovens § 77, stk. 1.

2.6.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der tilføjes et nyt punktum i kriminallovens § 77, stk. 1, hvorefter den, der tilsniger sig samleje med eller andet seksuelt forhold til, en person, der forveksler gerningsmanden med en anden, på samme måde som efter den samtykkebaserede bestemmelse dømmes for voldtægt.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at tilsnigelse af samleje med eller andet seksuelt forhold til en person, der forveksler gerningsmanden med en anden, sidestilles med voldtægt efter den samtykkebaserede bestemmelse, således at tilsnigelse af samleje eller andet seksuelt forhold ved udnyttelse af en vildfarelse fremover karakteriseres som voldtægt.

Anvendelse af anden form for svig vil derimod ikke være omfattet. Det forhold, at gerningsmanden f.eks. opnår samleje ved at lyve om sin identitet eller ved at foregive at være velhavende eller kendt, vil dermed ikke være kriminaliseret efter bestemmelsen, jf. Straffelovrådets betænkning nr. 1574/2020 om en frivillighedsbaseret voldtægtsbestemmelse, side 43.

Subjektivt kræves det, at gerningsmanden har handlet med forsæt til at udnytte den bestemmende vildfarelse hos forurettede om, at gerningsmanden er en anden.

Ændringen vil ikke berøre den nugældende samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse i kriminallovens § 77, stk. 1, og det allerede fastlagte samtykkebegreb.

2.7. Ændring af kriminallovens § 77, stk. 2, om samleje med barn

2.7.1. Gældende ret

2.7.1.1. Kriminallovens § 77 om voldtægt

Efter kriminallovens § 77, stk. 1, dømmes for voldtægt den, der har samleje eller andet seksuelt forhold med en person, der ikke har samtykket heri.

Efter § 77, stk. 2, dømmes for voldtægt endvidere den, der har samleje eller andet seksuelt forhold til et barn under 12 år.

Kriminallovens § 77, stk. 2, omfatter ethvert samleje eller andet seksuelt forhold til et barn under 12 år, hvor gerningsmanden har forsæt med hensyn til, at barnet var under 12 år. Har gerningsmanden alene handlet uagtsomt i forhold til barnets alder, er forholdet i stedet omfattet af kriminallovens § 79 om samleje med et barn under 15 år. Der kan dømmes i sammenstød mellem § 77, stk. 2, og § 77, stk. 1 (samtykkebaseret voldtægt).

2.7.1.2. Kriminallovens § 79 om samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år

For seksuelt forhold til børn dømmes efter kriminallovens § 79 den, som har samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år, når gerningsmanden kendte barnets alder eller i så henseende har handlet uagtsomt, medmindre forholdet er omfattet af § 77, stk. 2.

Kriminallovens § 79 indeholder således et absolut forbud mod samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år. Det er ikke afgørende, om barnet har samtykket, og det er også uden betydning for ansvarsbedømmelsen, om det er den ene eller den anden part, der har taget initiativet, eller om der har været tale om udnyttelse.

Kriminalretligt ansvar efter § 79 er ikke betinget af, at der er handlet med forsæt med hensyn til barnets alder. Kriminalretligt ansvar efter bestemmelsen kan således også ifaldes, hvis gerningsmanden har handlet uagtsomt med hensyn til barnets alder. Bestemmelsen i § 79 er subsidiær i forhold til kriminallovens § 77, stk. 2, om samleje eller andet seksuelt forhold til et barn under 12 år, og der skal således ikke tillige dømmes for overtrædelse af § 79, hvis barnet er under 12 år, og gerningsmanden har forsæt med hensyn hertil. Hvis et samleje eller andet seksuelt forhold til et barn under 12 år som følge af manglende forsæt med hensyn til barnets alder ikke er kriminaliseret efter § 77, stk. 2, vil § 79, derimod kunne anvendes.

2.7.1.3. Tiltalefrafald i sager om seksuelt forhold til et barn under 15 år

Efter de gældende regler om tiltalefrafald kan der i sager om samleje med og andre seksuelle forhold til børn under 15 år meddeles tiltalefrafald, hvis forurettede er over 12 år, og sigtede ikke er fyldt 22 år, jf. § 1, stk. 1, nr. 3, i bekendtgørelse nr. 1532 af 16. december 2022 for Grønland om politidirektørens og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltale. Dette er betinget af, at der på baggrund af oplysningerne om sigtedes og forurettedes udvikling og alder samt deres indbyrdes aldersforskel må antages, at der har været tale om et fuldt ud frivilligt seksuelt forhold, og forholdet mellem parterne i øvrigt må anses for tilstrækkeligt jævnbyrdigt.

2.7.2. Justitsministeriets overvejelser

Ved lov nr. 226 af 15. februar 2022 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn og styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb) er den danske straffelovs § 216, stk. 2, blevet udvidet til at omfatte tilfælde, hvor en person, der er fyldt 22 år, har samleje med et barn under 15 år.

Der er tale om voldtægt, hvis en af parterne ikke af egen fri vilje samtykker til en seksuel aktivitet. Det er i den forbindelse Justitsministeriets opfattelse, at et barn under 15 år ikke er i stand til frivilligt at samtykke til et seksuelt forhold med en voksen person, der er betydeligt ældre end barnet.

Justitsministeriet fandt derfor, at et sådant seksuelt forhold bør kriminaliseres som voldtægt, ligesom tilfældet er for ethvert samleje med et barn under 12 år. Det var i den forbindelse afgørende, at en sådan ændring tog højde for, at der ikke skete en u hensigtsmæssig skærpelse eller terminologisk ændring i mindre alvorlige sager som ved f.eks. frivilligt samleje mellem et jævnaldrende kærestepar på f.eks. henholdsvis 13-14 år og 15-16 år.

Justitsministeriet fandt, at en aldersgrænse på 22 år, som også gælder efter reglerne om tiltalefrafald, er en hensigtsmæssig aldersgrænse i forhold til, hvornår et forhold mellem et barn og en voksen pr. definition er så uligeværdigt, at der aldrig kan siges at foreligge et frivilligt samtykke fra barnet til et seksuelt forhold.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der lå til grund for lovændringen i Danmark i 2022, også gør sig gældende for Grønland.

2.7.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås på den baggrund, at kriminallovens § 77, stk. 2, udvides til at omfatte tilfælde, hvor en person, der er fyldt 22 år, har samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år.

Forslaget indebærer, at de tilfælde, hvor en person, der er fyldt 22 år, har samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år og har forsæt med hensyn hertil, fremover kriminaliseres som voldtægt. Sådanne tilfælde vil altså fremover ikke skulle henføres under bestemmelsen i kriminallovens § 79.

I tilfælde, hvor gerningsmanden alene har handlet uagtsomt med hensyn til barnets alder, vil der ikke kunne dømmes for voldtægt efter den foreslåede bestemmelse. I stedet vil der fortsat kunne dømmes for samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år efter kriminallovens § 79.

Der vil kunne dømmes i sammenstød for overtrædelse af § 77, stk. 1 (samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse), og den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 77, stk. 2, 2. pkt.

2.8. Groft misbrug af religiøs afhængighed

2.8.1. Gældende ret

Efter kriminallovens § 78, stk. 2, dømmes den, som ved groft misbrug af en persons arbejdsmæssige, økonomiske eller behandlings- eller plejemæssige afhængighed skaffer sig samleje eller andet seksuelt forhold.

Anvendelse af bestemmelsen forudsætter, at der består et afhængighedsforhold af den i bestemmelsen anførte karakter mellem gerningsmanden og forurettede, og at dette forhold groft misbruges til at opnå samleje eller andet seksuelt forhold.

Groft misbrug af behandlingsmæssig afhængighed omfatter personer, der er i længerevarende behandling med afhængighedsskabende lægemidler, hvis der foreligger et stærkt afhængighedsforhold mellem den behandlende læge og den pågældende, og lægen groft har misbrugt denne afhængighed til at opnå samleje med eller andet seksuelt forhold til patienten. Groft misbrug af behandlingsmæssig afhængighed omfatter endvidere andre tilfælde af tilsvarende stærk afhængighed mellem en læge eller en anden behandler og en patient samt tilsvarende groft misbrug fra lægens eller behandlerens side.

Groft misbrug af plejemæssig afhængighed omfatter personer, der modtager (omfattende) plejemæssig bistand i eget hjem eller på en

behandlingsinstitution eller et botilbud m.v., hvis der foreligger et stærkt afhængighedsforhold mellem plejepersonalet og den pågældende, og denne afhængighed er blevet groft misbrugt til at opnå samleje med eller andet seksuelt forhold til den pågældende.

Udnyttelse af en økonomisk afhængighed, der følger af et ægteskab eller samlivsforhold, som pressionsmiddel til at opnå samleje eller andet seksuelt forhold anses som udgangspunkt ikke som et ”groft misbrug” i bestemmelsens forstand. Opnåelse af samleje eller andet seksuelt forhold ved hjælp af en trussel om skilsmisse eller samlivsophævelse anses således ikke som groft misbrug, hvilket gælder, selv om en ægtefælle eventuelt yderligere truer med at ville trække en bodeling i langdrag eller med en øjeblikkelig udsættelse af den fælles bolig ved fogedrettens bistand, og den anden ægtefælle vil være meget vanskeligt stillet, hvis der gøres alvor af sådanne trusler.

Opnåelse af samleje eller andet seksuelt forhold ved hjælp af en specifik trussel om ikke at ville betale pligtige underholdsbidrag til forfaldstid eller om udsættelse af den fælles bolig ved ulovlig selvtægt, udgør imidlertid i almindelighed et ”groft misbrug” i bestemmelsens forstand, og ægtefællen vil kunne dømmes, hvis den anden ægtefælle er stærkt afhængig af at modtage bidragene fra ægtefællen til forfaldstid, henholdsvis at blive boende i det fælles hjem, og ægtefællen har forsæt med hensyn til, at den anden ægtefælle indvilger i samleje eller andet seksuelt forhold som følge heraf.

Det beror på en konkret vurdering, om opnåelse af samleje med eller andet seksuelt forhold til en ægtefælle eller ugift samlever, som behandlings- eller plejemæssigt er stærkt afhængig af sin ægtefælle eller samlever, udgør et ”groft misbrug” af behandlings- og plejemæssig afhængighed i kriminallovens § 78, stk. 2, ’s forstand.

Subjektivt er det en forudsætning for kriminalretligt ansvar efter kriminallovens § 78, stk. 2, at der er handlet med forsæt i relation til alle led i gerningsindholdet.

For voldtægt dømmes efter kriminallovens § 77, stk. 1, den, der har samleje eller andet seksuelt forhold med en person, som ikke har samtykket heri.

Om der er samtykket i et samleje eller andet seksuelt forhold, beror på, om personen deltager i samlejet eller det andet seksuelle forhold af egen fri vilje.

Det afgørende er, at personen har haft mulighed for at tage stilling til, om vedkommende vil deltage i samlejet eller det andet seksuelle forhold.

Et samtykke må – navnlig ud fra retssikkerhedshensyn – vurderes objektivt ud fra oplysningerne om personens deltagelse i samlejet m.v., herunder personens ord og handlinger, og ikke ud fra personens indre overbevisning. Dette indebærer f.eks., at en person, som efter sin indre overbevisning ikke ønsker et samleje eller et andet seksuelt forhold, men som alligevel vælger at gå med hertil, vil skulle anses for at have samtykket i heri.

For forførelse dømmes efter kriminallovens § 80, stk. 1, den, som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed har samleje med eller andet seksuelt forhold til en person under 18 år, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.

Det samme gælder efter kriminallovens § 80, stk. 2, den, som har samleje med eller andet seksuelt forhold til en person under 18 år, der er gerningsmandens stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.

De eksisterende bestemmelser i kriminalloven kriminaliserer således ikke forhold, hvor en religiøs leder groft misbruger det afhængighedsforhold, som kan bestå mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed, til at skaffe sig samleje med eller andet seksuelt forhold til medlemmet, hvis begge parter af egen fri vilje har samtykket heri.

2.8.2. Justitsministeriets overvejelser

Ved lov nr. 741 af 13. juni 2023 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Initiativer mod digitale krænkelser, herunder forbud mod grooming, sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt, religiøse lederes udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.) er den danske straffelovs § 220 blevet udvidet til også at omfatte en religiøs leders grove misbrug af et mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed bestående af afhængighedsforhold til at skaffe sig samleje med medlemmet.

Justitsministeriet fandt, at præster og andre religiøse ledere i nogle tilfælde besidder en helt central rolle og autoritet i deres menighed. I kraft af den rolle kan de opnå en særlig tillid og loyalitet fra medlemmer af menigheden.

Det kan i nogle tilfælde medføre, at der opstår et egentligt afhængighedsforhold.

Et sådant tillids- og afhængighedsforhold kan være særlig udtalt i sjælesorgssituationer, idet det pågældende medlem da befinder sig i en meget sårbar situation og derfor kan være mere modtagelig for manipulation. Derudover kan medlemmer af en menighed i visse miljøer frygte for at blive udstødt af såvel det religiøse som det sociale fællesskab, hvis ikke de følger den religiøse leder. I bl.a. disse situationer kan der forekomme tilfælde, hvor et medlem – som følge af den religiøse leders grove misbrug af afhængighedsforholdet – samtykker i samleje eller andet seksuelt forhold.

Det er efter Justitsministeriets opfattelse uacceptabelt, hvis en religiøs leder groft misbruger sin særlige rolle og autoritet i menigheden til at skaffe sig samleje med eller andet seksuelt forhold til personer, som er afhængige af relationen. Der bør kunne fæstnes den samme tillid til en religiøs leder som til en behandler eller psykolog.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at tilsvarende hensyn gør sig gældende for Grønland. Det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at kriminallovens § 78, stk. 2, bør udvides til omfatte forhold, hvor en religiøs leder groft misbruger det afhængighedsforhold, som kan bestå mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed, til at opnå samleje med eller andet seksuelt forhold til medlemmet.

2.8.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at udvide kriminallovens § 78, stk. 2, til også at omfatte en religiøs leders grove misbrug af et mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed bestående af afhængighedsforhold til at skaffe sig samleje eller andet seksuelt forhold.

Udvidelsen vil omfatte medlemmer af menigheden, der modtager sjælesorg eller på anden vis har opbygget et særligt tillids- og fortrolighedsforhold med den religiøse leder, hvis der foreligger et stærkt afhængighedsforhold mellem den religiøse leder og det pågældende medlem af menigheden, og den religiøse leder groft misbruger afhængigheden til at opnå samleje med eller andet seksuelt forhold til det pågældende medlem. En religiøs leders grove misbrug af et mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed bestående af afhængighedsforhold vil endvidere omfatte andre tilfælde af tilsvarende stærk afhængighed mellem en religiøs leder og et medlem af dennes menighed, hvor denne afhængighed groft misbruges af den religiøse

leder. Det kan f.eks. være situationer, hvor det pågældende medlem – af frygt for at blive ekskluderet fra det religiøse fællesskab – følger den religiøse leder.

Forslaget vil ikke ændre på, at det fortsat skal være muligt for en religiøs leder at indgå i et forhold med en partner, også selvom denne måtte være medlem af den pågældendes menighed. Det vil således i disse situationer bero på en konkret vurdering, om opnåelsen af samleje eller andet seksuelt forhold er begrundet i, at den religiøse leder groft har misbrugt afhængighedsforholdet.

Hvorvidt en person kan karakteriseres som en ”religiøs leder”, vil bero på, om den pågældende har en forkyndende rolle eller på anden måde besidder en særlig religiøs autoritet. Det vil derimod ikke være en betingelse, at den pågældende er en del af et anerkendt trossamfund eller menighed. Begrebet menighed skal forstås bredt og dækker over ethvert religiøst fællesskab, som er centreret om en religiøs leder eller en fælles religiøs overbevisning. Den foreslåede udvidelse vil således omfatte både præster, imamer, rabbinere og andre åndelige ledere, mens f.eks. et menighedsrådsmedlem eller en kordegn vil falde udenfor. Ved vurderingen af, om en person udgør et medlem af menigheden, kan der f.eks. lægges vægt på, hvor ofte den pågældende deltager i menighedens religiøse eller sociale arrangementer, om der betales kontingent, om den pågældende er en del af menighedens ledelse, eller om den pågældende deltager i menighedens sociale arbejde.

3. Konsekvenser for opfyldelsen af FN's verdensmål

De foreslåede ændringer af kriminalloven vurderes at understøtte delmål 16.2, hvorefter mishandling, udnyttelse, menneskehandel og alle former for vold og tortur mod børn skal stoppes. Forslagene vurderes ligeledes at understøtte opfyldelsen af verdensmålet om »ligestilling mellem kønnene«, herunder navnlig delmål 5.2 om elimination af alle former for vold mod alle kvinder og piger i de offentlige og private rum, herunder seksuel og andre former for udnyttelse.

4. Ligestillingsmæssige konsekvenser

Lovforslaget er kønsneutralt og de foreslåede ændringer af kriminalloven omfatter alle køn. Der er imidlertid flere mænd end kvinder, der begår seksuelle overgreb, og flere piger end drenge, der udsættes for seksuelle overgreb. Lovforslaget vurderes på den baggrund at indeholde ligestillingsmæssige aspekter.

5 Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget forventes at medføre merudgifter for politiet og den lokale anklagemyndighed på 3,3 mio. kr. (2023-pl) i 2024 og 6,6 mio. kr. årligt i 2025 (2023-pl) og frem. Det forventes herudover at medføre merudgifter for domstolene på 0,2 mio. kr. i 2024 og 0,3 mio. kr. årligt i 2025 og frem (2023-pl). Det bemærkes, at de forventede merudgifter for kriminalforsorgen er under konsolidering.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

8. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser.

9. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljø- og naturmæssige konsekvenser.

10. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget har ingen EU-retlige konsekvenser.

11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 7. juni 2023 til den 5. juli 2023 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, AmiAmi, Amnesty International, Avannaata Kommunia, Børnerådet, Børnesagers Fællesråd, Børns Vilkår, Center for Voldtægts ofre, Center mod Menneskehandel, CEPOS, Danner, Dansk Kvindesamfund, Dansk Røde Kors, Danske Advokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Everyday Sexism Project Denmark, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Offentlige Anklagere i Grønland, Foreningen Grønlandske Børn, Forsvarerforeningen i Grønland, Grønlands Landsret, Grønlands Politiforening, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Hjælp Voldsofre, Institut for Menneskerettigheder, Joan-Søstrene, Justitia, KFUKs sociale arbejde, Kredsdommerforeningen, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Kvinderådet, Kvininfo, Kommune Kujalleq, Kommune

Qeqertalik, Kommuneqarfik Sermersooq, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen for Voldsramte Kvinder, Landsforeningen KRIM, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre, Landsorganisationen mod Seksuelle Overgreb, Lev Uden Vold, MIO (Børnetalsmanden), Nuna-tsinni Advokatit, Nunaanni Naligiissitaanissamut Siunnersuisoqatigiit (Ligestillingsrådet i Grønland Kalaallit), Offerrådgivningen i Danmark, PiSiu (Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd), Politiforbundet, Pro Vest, Qeqqata Kommunia, Red Barnet, Reden International, Retten i Grønland, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Seksualpolitisk Forum, Sexarbejdernes Interesseorganisation, Vestre Landsret, Voldtægtsfres Vilkår og Østre Landsret.

12. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget forventes at medføre merudgifter for politiet og den lokale anklagemyndighed på 3,3 mio. kr. (2023-pl) i 2024 og 6,6 mio. kr. årligt i 2025 (2023-pl) og frem. Det forventes herudover at medføre merudgifter for domstolene på 0,2 mio. kr. i 2024 og 0,3 mio. kr. årligt i 2025 og frem (2023-pl). Det bemærkes, at de forventede merudgifter for kriminalforsorgen er under konsolidering.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen

Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Efter kriminallovens § 77, stk. 1, dømmes for voldtægt den, som har samleje eller andet seksuelt forhold med en person, der ikke har samtykket heri.

Med lovforslaget indsættes et nyt 2. *pkt.* i kriminallovens § 77, stk. 1, hvorefter det samme gælder den, der tilsniger sig samleje med eller andet seksuelt forhold til en person, der forveksler gerningsmanden med en anden.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at tilsnigelse af samleje eller andet seksuelt forhold ved udnyttelse af en forveksling sidestilles med voldtægt ved samleje eller andet seksuelt forhold uden samtykke, således at tilsnigelse af samleje eller andet seksuelt forhold ved gerningsmandens udnyttelse af en forveksling fremover karakteriseres som voldtægt.

Kriminalloven indeholder i dag ikke en specifik bestemmelse om tilsnigelse af samleje eller andet seksuelt forhold ved udnyttelse af en forveksling, men et sådant forhold vil dog efter omstændighederne kunne være omfattet af kriminallovens § 84, stk. 1, om blufærdighedskrænkelse.

Den foreslåede bestemmelse omfatter tilfælde, hvor gerningsmanden udnytter, at forurettede som følge af en vildfarelse i den konkrete situation forveksler gerningsmanden med en anden. Forhold, hvor gerningsmanden f.eks. opnår samleje eller andet seksuelt forhold ved at lyve om sin identitet eller foregiver at være velhavende eller kendt, vil fortsat ikke vil være kriminaliseret.

Bestemmelsen vil ikke berøre den nugældende samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse i kriminallovens § 77, stk. 1, og det allerede fastlagte samtykkebegreb.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det fremgår af kriminallovens § 77, stk. 2, at den, der har samleje eller andet seksuelt forhold til et barn under 12 år, dømmes for voldtægt.

For seksuelt forhold til børn dømmes efter kriminallovens § 79 endvidere den, som har samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år, når gerningsmanden kendte barnets alder eller i så henseende har handlet uagtsomt, medmindre forholdet er omfattet af § 77, stk. 2.

Kriminallovens § 79 indeholder således et absolut forbud mod samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år. Det er ikke afgørende, om barnet har samtykket, og det er også uden betydning for ansvarsbedømmelsen, om det er den ene eller den anden part, der har taget initiativet, eller om der har været tale om udnyttelse.

Kriminalretligt ansvar efter § 79 er ikke betinget af, at der er handlet med forsæt med hensyn til barnets alder. Kriminalretligt ansvar efter bestemmelsen kan således også ifaldes, hvis gerningsmanden har handlet uagtsomt med hensyn til barnets alder. Bestemmelsen i § 79 er subsidiær i forhold til kriminallovens § 77, stk. 2, om samleje eller andet seksuelt forhold til et barn under 12 år, og der skal således ikke tillige dømmes for overtrædelse af § 79, hvis barnet er under 12 år, og gerningsmanden har forsæt med hensyn hertil. Hvis et samleje eller andet seksuelt forhold til et barn under 12 år som følge af manglende forsæt med hensyn til barnets alder ikke er kriminaliseret efter § 77, stk. 2, vil § 79 derimod kunne anvendes.

Med forslaget indsættes et nyt 2. *pkt.* i kriminallovens § 77, stk. 2, hvoraf det fremgår, at det samme (som efter 1. *pkt.*) gælder den, som er fyldt 22 år og har samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år.

Den foreslåede bestemmelse i § 77, stk. 2, 2. *pkt.*, vil medføre, at samleje med eller seksuelt forhold til et barn under 15 år karakteriseres som voldtægt, hvis gerningsmanden er fyldt 22 år.

Forslaget indebærer, at samleje med og andet seksuelt forhold til et barn under 15 år fremover vil skulle henføres til kriminallovens § 77, stk. 2, 2. pkt., i stedet for kriminallovens § 79, såfremt gerningsmanden er fyldt 22 år. Tilfælde, hvor en gerningsmand, der ikke er fyldt 22 år, har samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn på 12-14 år, vil fortsat være omfattet af § 79.

Det er en forudsætning for at ifalde kriminalretligt ansvar for overtrædelse af den foreslåede bestemmelse, at der er det fornødne forsæt, jf. den almindelige regel herom i kriminallovens § 11. Det er således en betingelse for bestemmelsens anvendelse, at gerningsmanden havde forsæt med hensyn til, at barnet var under 15 år. I tilfælde, hvor gerningsmanden har handlet uagtsomt med hensyn til barnets alder, vil der fortsat kunne dømmes for samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år efter kriminallovens § 79.

Der vil kunne dømmes i sammenstød for overtrædelse af § 77, stk. 1, og den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 77, stk. 2, 2. pkt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Efter kriminallovens § 78, stk. 2, dømmes den, som ved groft misbrug af en persons arbejdsmæssige, økonomiske eller behandlings- eller plejemæssige afhængighed skaffer sig samleje eller andet seksuelt forhold.

Kriminalloven indeholder i dag ikke en bestemmelse, som kriminaliserer en religiøs leders grove misbrug af det afhængighedsforhold, som kan bestå mellem en religiøs leder og et medlem af dennes menighed, til at opnå samleje med eller andet seksuelt forhold til det pågældende medlem.

Der henvises om gældende ret nærmere til pkt. 2.8.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Med lovforslaget foreslås det, at der indsættes et 2. *pkt.* i kriminallovens § 78, stk. 2, hvorefter en religiøs leder, som groft misbruger et mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed bestående afhængighedsforhold til at skaffe sig samleje med eller andet seksuelt forhold, dømmes på tilsvarende vis (som efter 1. pkt.).

Den foreslåede ændring indebærer en udvidelse af det kriminaliserede område i kriminallovens § 78, stk. 2.

Anvendelse af bestemmelsen i det foreslåede 2. pkt. vil forudsætte, at der består et afhængighedsforhold mellem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed, og at dette forhold groft misbruges af den religiøse leder til at opnå samleje med eller andet seksuelt forhold til medlemmet.

Den foreslåede bestemmelse vil bl.a. kunne finde anvendelse, hvor et medlem af menigheden modtager sjælesorg eller på anden vis har opbygget et særligt tillids- og fortrolighedsforhold med den religiøse leder, hvis der foreligger et stærkt afhængighedsforhold mellem den religiøse leder og medlemmet af menigheden, og den religiøse leder groft misbruger afhængigheden til at skaffe sig samleje med eller andet seksuelt forhold til medlemmet. Det kan f.eks. være situationer, hvor den religiøse leder udnytter en psykisk sårbarhed hos et medlem af menigheden, der gennem længere tid har betroet sig til eller har delt personlige oplysninger med den religiøse leder.

En religiøs leders grove misbrug af et mellem den pågældende og et medlem af dennes menighed bestående af afhængighedsforhold vil endvidere omfatte andre tilfælde af tilsvarende stærk afhængighed mellem en religiøs leder og et medlem af menigheden, hvor denne afhængighed groft misbruges af den religiøse leder. Det kan f.eks. være situationer, hvor det pågældende medlem – af frygt for at blive ekskluderet fra det religiøse fællesskab – følger den religiøse leder.

Groft misbrug vil bl.a. kunne foreligge i de situationer, hvor den religiøse leder udnytter medlemmets psykiske sårbarhed gennem manipulerende adfærd, såsom påvirkning af medlemmets tanker, holdninger og adfærd ved udspekulerede, vildledende, agiterende eller forførende handlinger. Det pågældende medlem vil f.eks. kunne opleve, at den religiøse leder fordrejer en situation, sådan at den religiøse leders seksuelle tilnærmelser opleves som en naturlig del af f.eks. en sorgbearbejdningsproces eller iklæder tilnærmelserne et religiøst islæt.

Groft misbrug vil også kunne foreligge i de situationer, hvor den religiøse leder udnytter medlemmets afhængighed ved at true med ”udstødelse” af menigheden eller fremsættelse af urimelig kritik, hentydninger eller anklager, som har til formål at få medlemmet til at underkaste sig vedkommende.

Det bemærkes, at de nævnte eksempler ikke er udtømmende, samt at det i forhold til flere af de nævnte handlinger vil afhænge af de foreliggende omstændigheder, om der er tale om groft misbrug af et bestående afhængighedsforhold. Det vil således i alle tilfælde bero på en konkret vurdering, om opnåelse af samleje med eller andet seksuelt forhold til et medlem af en religiøs leders menighed, som er i et afhængighedsforhold med den religiøse leder, udgør et groft misbrug af afhængighedsforholdet i bestemmelsens forstand.

Forslaget vil ikke ændre på, at det fortsat skal være muligt for en religiøs leder at indgå i et forhold med en partner, også selvom denne måtte være medlem af den pågældendes menighed. Det vil således også i disse situationer bero på en konkret vurdering, om opnåelsen af samleje eller andet seksuelt forhold er begrundet i, at den religiøse leder groft har misbrugt medlemmets afhængighedsforhold.

Hvorvidt en person kan karakteriseres som en ”religiøs leder”, vil bero på, om den pågældende har en forkyndende rolle eller på anden måde besidder en særlig religiøs autoritet. Det vil derimod ikke være en betingelse, at den pågældende er en del af et anerkendt trossamfund eller menighed. Begrebet menighed skal forstås bredt og dækker over ethvert religiøst fællesskab, som er centreret om en religiøs leder eller en fælles religiøs overbevisning. Den foreslåede udvidelse vil således omfatte både præster, imamer, rabbinere og andre åndelige ledere, mens et menighedsrådsmedlem eller en kordegn f.eks. vil falde udenfor. Ved vurderingen af, om en person udgør et medlem af menigheden, kan der f.eks. lægges vægt på, hvor ofte den pågældende deltager i menighedens religiøse eller sociale arrangementer, om der betales kontingent, om den pågældende er en del af menighedens ledelse, eller om den pågældende deltager i menighedens sociale arbejde

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Efter kriminallovens § 80, stk. 2, dømmes den, som har samleje med eller andet seksuelt forhold til en person under 18 år, der er gerningsmandens stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.

Bestemmelsen i kriminallovens § 80, stk. 2, finder således ikke anvendelse ved blufærdighedskrænkelser.

Det foreslås, at der i kriminallovens § 80, *stk. 2*, efter »andet seksuelt forhold til« indsættes »eller ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden hos«.

Den foreslåede ændring indebærer, at anvendelsesområdet for bestemmelsen udvides til også at omfatte blufærdighedskrænkelser. Adfærd, der udgør en overtrædelse af § 84, stk. 1, vil således fremover skulle henføres under § 80, stk. 2, hvis gerningsmandens og forurettedes relation er omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde.

Den foreslåede ændring indebærer, at en person under 18 år ikke vil kunne give diskulperende samtykke til den blufærdighedskrænkende adfærd, hvis gerningsmanden er den pågældendes sted- eller plejeforælder, eller hvis forurettede er betroet gerningsmanden til undervisning eller opdragelse. Det kriminalretlige ansvar vil således være uafhængigt af, hvordan forurettede forholder sig til de pågældende handlinger, herunder om forurettede konkret har oplevet sin blufærdighed krænket, og det vil dermed bl.a. ikke have betydning for det kriminalretlige ansvar, om den blufærdighedskrænkende adfærd har fundet sted på den unges opfordring.

Der er ikke med ændringen lagt op til at ændre på den omfattede personkreds. Personkredsen vil således være den samme som den, der i dag er omfattet af kriminallovens § 80 stk. 2.

Det betyder f.eks., at en plejeforælder, skolelærer, håndboldtræner m.v., der sender sms-beskeder med seksuelt indhold til en person under 18 år, som er betroet den pågældende til opdragelse, undervisning m.v., vil kunne ifalde kriminalretligt ansvar efter § 80, stk. 2. Det samme vil gøre sig gældende for andre handlinger, som er omfattet af § 84, stk. 1, f.eks. berøringer, der ikke har en sådan karakter, at de er omfattet af begrebet ”andet seksuelt forhold end samleje”, blottelse af kønsorganer o.l.

Anvendelse af bestemmelsen i § 80, stk. 2, i forhold til blufærdighedskrænkelser vil være betinget af, at handlingen har relation til seksuelle forhold og er af en vis grovhed. Hvorvidt der er tale om en kriminalretlig blufærdighedskrænkelser i bestemmelsens forstand, vil bero på de nærmere omstændigheder, herunder karakteren af forholdet mellem de involverede personer.

Eksempler på adfærd, der vil kunne være omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde, er berøring af forurettedes bryster eller kønsdele eller brug af seksualiserede ord, der indikerer, at man ønsker samleje eller andet seksuelt forhold med forurettede, i det omfang tilfældet ikke omfattes af en anden bestemmelse i kriminallovens kapitel om seksualforbrydelser.

Som eksempel på adfærd, der i almindelighed vil falde uden for anvendelsesområdet, kan nævnes en sted- eller plejeforælders omfavnelser og kys af et sted- eller plejebarn, hvis omstændighederne i øvrigt taler for, at adfærden er et udtryk for almindelig omsorg for barnet eller den unge. Hvorvidt dette er tilfældet, vil afhænge af omstændighederne ved adfærden, herunder om parterne i øvrigt har et nært følelsesmæssigt forhold til hinanden. Det samme gælder situationer, hvor en sted- eller plejeforælder viser sig afklædt foran sted- eller plejebarnet. Ligeledes vil berøringer som led i en pædagogs eller lærers almindelige omsorg for et mindre barn, f.eks. et kram, et kys på panden eller det, at en pædagog tager barnet op på sit skød i forbindelse med trøst, i almindelighed skulle anses som berettiget adfærd, der ikke er omfattet af bestemmelsen.

Er der omvendt tale om mere distancerede relationer, som f.eks. mellem en lærer og elev, vil et kys efter omstændighederne være omfattet af bestemmelsen. Omvendt vil f.eks. afklædning i forbindelse med en idrætstime, uden at dette har seksuelle undertoner, i almindelighed være udtryk for berettiget adfærd.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Bestemmelserne i kriminallovens §§ 77-81 finder efter deres indhold anvendelse med hensyn til samleje og andet seksuelt forhold.

Bestemmelserne i kriminallovens §§ 77-81 omfatter således vaginalt og analt samleje opnået ved voldtægt, seksuel udnyttelse, seksuelt forhold til børn, forførelse og seksuelt forhold til en ung person mod betaling. Herudover omfatter bestemmelserne andet seksuelt forhold, dvs. handlinger, der har en samlejelignende karakter, fungerer som surrogat for samleje eller i øvrigt i forhold til den krænkede eller misbrugte part rummer et seksualovergreb, der nærmer sig samleje. Der skal normalt være tale om direkte berøring mellem i hvert fald den enes kønsdel og den andens legeme. Som

eksempler på andet seksuelt forhold kan nævnes oralt samleje, kys m.v. på kønsdele, indføring af fingre eller genstande i skeden og manipulation af lem.

For en nærmere gennemgang af gældende ret henvises til pkt. 2.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der i kriminalloven indsættes en ny bestemmelse i § 81 a, hvoraf det fremgår, at bestemmelserne i §§ 77-81 finder tilsvarende anvendelse, hvor gerningsmanden formår forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv.

Forslaget indebærer, at de handlinger, der efter gældende praksis er omfattet af §§ 77-81, hvis gerningsmanden eller andre udfører dem på forurettede, under visse omstændigheder også vil være omfattet af bestemmelserne, hvis forurettede udfører handlingerne på sig selv. Der er ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af anvendelsesområdet for kriminallovens §§ 77-81.

Som et eksempel på tilfælde, der efter omstændighederne vil kunne være omfattet af § 81 a, kan nævnes, at gerningsmanden, f.eks. under trussel om at udbrede nøgenbilleder af forurettede, formår forurettede til at indføre fingre eller genstande i egen kønsdel eller endetarm eller foretage manipulation af lem.

Bestemmelsen vil finde anvendelse, uanset om gerningsmanden befinder sig i samme fysiske rum som forurettede eller f.eks. instruerer forurettede i at udføre de pågældende handlinger via videochat.

Det er efter den foreslåede bestemmelse en betingelse, at gerningsmanden har formået forurettede til at udføre en handling omfattet af kriminallovens §§ 77-81 på sig selv. Betingelsen skal ses i sammenhæng med de almindelige krav til gerningsindholdet i kriminallovens §§ 77-81, der tillige vil skulle være opfyldt. Kravene til gerningsmandens handlinger vil endvidere afhænge af gerningsindholdet i den bestemmelse, der henvises til.

Betingelsen om, at gerningsmanden skal formå forurettede til at udføre den pågældende handling, udelukker tilfælde, hvor forurettede på eget initiativ uden nogen form for direkte eller indirekte påvirkning fra en anden person udfører den seksuelle handling på sig selv i overværelse af den anden

person. Der skal således være en vis kausalitet mellem gerningsmandens involvering og de handlinger, som forurettede udfører.

Kravet om, at gerningsmanden har formået forurettede til at udføre den pågældende handling på sig selv, vil efter omstændighederne kunne være opfyldt, hvis gerningsindholdet i kriminallovens § 77, stk. 1 (fremover stk. 1, 1. pkt.), er opfyldt. Har forurettede ikke samtykket i forholdet, vil handlinger, som forurettede udfører på sig selv, således kunne udgøre en overtrædelse af kriminallovens § 77, stk. 1, 1. pkt. Om der er samtykket i handlingen, beror på, om personen udfører handlingen af egen fri vilje. Det er retten, som efter en samlet vurdering af alle sagens omstændigheder, vil skulle afgøre, om der foreligger et samtykke i det konkrete tilfælde.

Der vil ikke kunne foreligge et gyldigt samtykke i de tilfælde, hvor gerningsmanden ved trussel om vold eller ved ulovlig tvang tvinger forurettede til at udføre den pågældende handling. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis gerningsmanden truer med at offentliggøre nøgenbilleder af forurettede, hvis ikke denne udfører de pågældende handlinger.

I modsætning til overtrædelser af kriminallovens § 77, stk. 1, 1. pkt., der foretages af gerningsmanden ved fysiske handlinger, stilles der imidlertid krav om en vis aktivitet fra forurettede, som skal udføre handlingerne på sig selv. Situationer, hvor forurettede udviser passivitet ud fra en ubevidst frygtbetinget tilstand, og situationer, hvor forurettede er ude af stand til at handle, f.eks. på grund af søvn eller alkoholpåvirkning, der i dag kan være omfattet af kriminallovens § 77, stk. 1, 1. pkt., vil i sagens natur indebære, at forurettede ikke er i stand til at udføre handlingerne omfattet af den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 81 a.

Dette medfører, at der i praksis vil skulle foreligge eksempelvis tvang, trusler, afpresning eller øvrige omstændigheder, der indikerer, at der ikke foreligger et gyldigt samtykke – enten forud for eller i forbindelse med episoden – for at henhøre handlinger, som forurettede har udført på sig selv, til kriminallovens § 77, stk. 1, 1. pkt. Hvis forurettede f.eks. indledningsvis afviser at udføre de pågældende handlinger på sig selv, men efterfølgende indvilger, og der ikke kan føres bevis for intimiderende omstændigheder før eller under episoden, vil der således ikke foreligge forsæt hos gerningsmanden til, at handlingerne måtte være udført uden forurettedes samtykke.

Bestemmelserne i kriminallovens § 77, stk. 1, 2. pkt. (lovforslagets § 1, nr. 1) (voldtægt ved tilsnigelse), § 78, stk. 1 og 2 (seksuel udnyttelse), og § 81 (seksuelt forhold til en ung person mod betaling) forudsætter efter deres indhold, at gerningsmanden har haft en aktiv rolle i forhold til at få forurettede til at udføre en seksuel handling, og der vil således ikke i disse tilfælde være behov for selvstændigt at føre bevis for, at gerningsmanden formåede forurettede til at udføre den pågældende handling, hvis betingelserne for at dømme efter de pågældende bestemmelser i øvrigt er opfyldt.

Betingelsen om, at gerningsmanden skal have formået forurettede til at udføre den seksuelle handling, vil derimod kunne få en selvstændig betydning i forhold til lovens § 77, stk. 2 (voldtægt ved seksuelt forhold til et barn under 12 år eller (fremover) til et barn på 12-14 år, når gerningsmanden er fyldt 22 år), § 78, stk. 3 (samleje med personer, der er i gerningsmandens varetægt), § 79 (seksuelt forhold til børn) og § 80, stk. 2 (forførelse af stedbarn, plejebarn, elev m.v.).

Det skyldes, at de nævnte bestemmelser alle indeholder et absolut forbud mod seksuelle forhold. Det er således efter bestemmelserne ikke afgørende, om forurettede har samtykket, ligesom det er uden betydning for ansvarsbedømmelsen, hvilken part der har taget initiativet.

Betingelsen i den foreslåede bestemmelse om, at gerningsmanden skal have formået forurettede til den pågældende handling, vil i relation til disse bestemmelser betyde, at der i forhold til sådanne sager vil skulle føres bevis for, at gerningsmanden formåede forurettede til at foretage den seksuelle handling på sig selv, og at gerningsmanden havde forsæt hertil.

Henset til, at de nævnte bestemmelser indeholder et absolut forbud mod seksuelle relationer, vil grænsen for, hvilke krav der skal stilles til gerningsmandens involvering, være ganske lav. Det vil ikke være en forudsætning, at det er gerningsmanden, der har taget initiativ til den seksuelle handling, og det vil således efter omstændighederne f.eks. kunne være tilstrækkeligt, at gerningsmanden har opfordret forurettede til at fortsætte en seksuel handling, som forurettede selv har initieret.

En situation, hvor gerningsmanden f.eks. ved grooming eller andre former for manipulation har formået et barn under 15 år eller en person under 18 år i en lærer/elevrelation til at udføre en seksuel handling på sig selv, vil således være omfattet af de nævnte bestemmelser.

Tilfælde, hvor f.eks. et barn under 15 år eller en person under 18 år i en lærer/eleverelation på eget initiativ uden nogen form for direkte eller indirekte påvirkning fra en anden person udfører en seksuel handling på sig selv i overværelse af den anden person, vil derimod ikke være omfattet af bestemmelsen.

Af bl.a. bevismæssige hensyn vil anvendelse af den foreslåede bestemmelse som det klare udgangspunkt forudsætte, at gerningsmanden overværer eller modtager et foto, en video eller lignende af den seksuelle handling.

Forholdet vil skulle henføres under den relevante bestemmelse, hvis det er begået under de omstændigheder, som bestemmelsen i øvrigt betinger. Det betyder eksempelvis, at hvis gerningsmanden formår en forurettet til uden samtykke at indføre genstande i egen kønsdel eller endetarm eller stimulere egen nøgen kønsdel, vil forholdet skulle henføres under kriminallovens § 77, stk. 1, 1. pkt. Hvis forurettede er under 15 år, vil forholdet endvidere skulle henføres under kriminallovens § 77, stk. 2, eller § 79, og hvis forurettede er under 18 år og gerningsmandens plejebarn, elev eller lignende, vil forholdet endvidere skulle henføres under kriminallovens § 80, stk. 2.

Tvinger gerningsmanden forurettede til at udføre mindre grove handlinger på sig selv, f.eks. berøre egne bryster, vil forholdet efter omstændighederne kunne være omfattet af kriminallovens § 84, stk. 1, om blufærdighedskrænkelser eller § 91 om ulovlig tvang.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Efter kriminallovens § 82, stk. 1, dømmes for udnyttelse af en ung person den, der medvirker til, at en person under 18 år deltager i en forestilling med pornografisk optræden, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.

Pornografisk optræden omfatter en række forskellige former for optræden af seksuel karakter, herunder tilfælde hvor den pågældende optræder med striptease eller andre former for nøgendskab.

Det foreslås at ændre ”pornografisk” til ”seksuel” i kriminallovens § 82, *stk. 1*.

Den foreslåede ændring vil alene indebære en sproglig modernisering af bestemmelsen. Der ændres således ikke ved den gældende afgrænsning af, hvilke optrædere der er omfattet af bestemmelsen, eller ved gerningsindholdet i øvrigt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Kriminalloven indeholder ikke i dag en særskilt bestemmelse om grooming, hvorved forstås den situation, at en person opbygger et tillidsforhold til et barn eller en ung med det formål at begå seksuelle overgreb mod den pågældende eller at lokke barnet eller den unge til at sende nøgenbilleder eller billeder af seksuel karakter.

Grooming vil dog efter omstændighederne være en overtrædelse af andre bestemmelser i kriminalloven, f.eks. forsøg på seksuelle overgreb, blufærdighedskrænkelser eller optagelse, besiddelse eller udbredelse af pornografisk materiale med en person under 18 år.

Grooming vil således eksempelvis efter omstændighederne kunne være kriminaliseret som forsøg på overtrædelse af kriminallovens § 77, stk. 2, eller § 79, som kriminaliserer samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år.

Herudover vil grooming efter omstændighederne f.eks. kunne være kriminaliseret som blufærdighedskrænkelser, jf. kriminallovens § 84.

Hvis gerningsmanden f.eks. i forbindelse med kommunikationen med barnet eller den unge formår denne til at sende billeder eller videoer af seksuel karakter, vil der efter omstændighederne kunne dømmes efter kriminallovens § 85, stk. 2, om besiddelse af pornografisk materiale med personer under 18 år.

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse i kriminallovens § 82 a, hvorefter den, som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse, dømmes for grooming, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.

Det vil efter den foreslåede bestemmelse være en forudsætning for kriminalretligt ansvar, at gerningsmanden opbygger en relation til en person

under 18 år. Herved forstås, at der etableres en kontakt mellem parterne, som enten kan være personlig, skriftlig eller digital, og som udvikler sig over tid.

Opbygningen af en relation til barnet eller den unge vil typisk foregå i faser, hvor gerningsmanden gradvist forsøger at udvikle relationen, så barnet eller den unge anser gerningsmanden som en fortrolig og nær ven, og hvor gerningsmanden først senere i forløbet introducerer det seksuelle tema i relationen.

Kravet om, at der opbygges en relation til personen under 18 år, indebærer, at der som udgangspunkt vil skulle være tale om flere tilfælde af kontakt mellem gerningsmanden og personen under 18 år, for at bestemmelsen kan finde anvendelse. Enkeltstående tilfælde af kontakt med seksuelt indhold vil dog efter omstændighederne i stedet kunne være omfattet af kriminallovens § 84, stk. 1, om blufærdighedskrænkelse.

Bestemmelsen vil dog også kunne finde anvendelse ved enkeltstående tilfælde af ikke-seksuel kontakt, hvis andre omstændigheder tilsiger, at kontakten sker med det formål at opbygge en relation, f.eks. hvor gerningsmanden sender én manipulerende besked til et barn under 15 år, og gerningsmanden i andre tilfælde af grooming har anvendt samme modus. Det forudsætter dog i alle tilfælde, at der kan føres bevis for et seksuelt forsæt.

Det er ikke afgørende for anvendelsen af den foreslåede bestemmelse, om gerningsmanden har taget initiativ til alle tilfælde af kontakt mellem parterne. Der kan således være tale om flere på hinanden følgende henvendelser fra barnet eller den unge til gerningsmanden, hvor relationsopbygningen fortsat vil være omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde.

Hvis forurettede er under 15 år og dermed under den seksuelle lavalder, er forurettedes hensigter med kontakten uden betydning for, om gerningsindholdet er opfyldt. Den foreslåede bestemmelse vil således omfatte tilfælde, hvor gerningsmanden får relationen mellem parterne til at udvikle sig i seksuel retning, også selv om det måtte være barnet under 15 år, der har taget initiativ til at stille gerningsmanden spørgsmål med seksuelt indhold.

Hvis forurettede er fyldt 15 år og dermed seksuelt myndig, vil der omvendt skulle lægges vægt på, hvad der er forurettedes hensigt med kontakten. Det forhold, at forurettede har spillet en aktiv rolle i, at relationen har udviklet

sig, vil dog ikke udelukke, at bestemmelsen efter omstændighederne vil kunne finde anvendelse, f.eks. hvis gerningsmanden har udvist groft manipulerende adfærd, som har været bestemmende for, at forurettede er indgået i relationen.

Det vil være en forudsætning for anvendelse af bestemmelsen, at opbygningen af relationen sker systematisk eller ved manipulation af personen under 18 år.

Betingelsen om systematik vil f.eks. kunne være opfyldt, hvis gerningsmanden kontakter flere børn og unge efter samme systematiske modus, f.eks. ved på samme måde at tage kontakt gennem internettet, på bestemte sociale medier eller lignende.

Betingelsen om, at relationen opbygges ved manipulation, vil f.eks. kunne være opfyldt, hvis gerningsmanden foregiver at være et barn på alder med det barn, der kommunikeres med, herunder ved direkte at omtale sin alder eller ved f.eks. at ændre sin sprogbrug for derved at kunne skabe en illusion hos barnet om, at de to er jævnaldrende. Et andet eksempel på manipulerende adfærd vil kunne være, at gerningsmanden foregiver at være fotograf eller personlig træner med det formål at få barnet eller den unge til at sende nøgenfotos eller lignende. Endelig vil det f.eks. kunne udgøre manipulation, hvis en gerningsmand gennem sit arbejde, f.eks. som butiksansat, opbygger en tæt relation til en familie med besøg i hjemmet og børnepasning med henblik på at udsætte børnene for en seksualforbrydelse.

Det vil desuden være en betingelse for anvendelse af den foreslåede bestemmelse, at opbygningen af relationen er sket under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed.

En på alder og erfaring beroende overlegenhed skal forstås i overensstemmelse med samme begreb i kriminallovens § 80, stk. 1, om forførelse af en person under 18 år til samleje eller andet seksuelt forhold under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed.

Betingelsen indebærer, at bestemmelsen alene vil finde anvendelse på tilfælde, hvor gerningsmanden er ældre end forurettede. Hvis parterne står hinanden nær i alder, erfaring og udvikling, vil det efter omstændighederne kunne udelukke kriminalretligt ansvar.

Hvis forurettede er fyldt 15 år, vil der i almindelighed skulle stilles højere krav til forskellen mellem gerningsmandens og forurettedes alder, erfaring og udvikling end i tilfælde, hvor forurettede er under 15 år.

Det vil endvidere være en forudsætning for anvendelse af den foreslåede bestemmelse, at gerningsmanden har haft forsæt til at udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse. Ved seksualforbrydelse forstås en handling, som er kriminaliseret efter en eller flere bestemmelser i kriminallovens kapitel 18 om seksualforbrydelser. Det vil således være afgørende for bestemmelsens anvendelse, at gerningsmanden havde forsæt til at begå en seksualforbrydelse efter kriminallovens kapitel 18. Det vil derimod ikke være afgørende, om det kan konstateres, hvilken bestemmelse i kriminallovens kapitel 18 gerningsmanden havde forsæt til at overtræde.

Det vil være en betingelse, at gerningsmandens formål med opbygningen af relationen er at begå en seksualforbrydelse. Forsættet behøver dog ikke at foreligge på det tidspunkt, hvor gerningsmanden først tager kontakt til barnet eller den unge, men vil også kunne opstå undervejs i opbygningen af relationen.

Hvorvidt der foreligger fornødent forsæt til at overtræde den foreslåede bestemmelse, må afgøres ud fra de konkrete omstændigheder i sagen. Tilsvarende gælder for så vidt angår uagtsomhed i forhold til forurettedes alder.

Også her vil der skulle sondres mellem, om den person, der udsættes for grooming, er over eller under den seksuelle lavalder.

Hvis der er tale om et barn under 15 år, vil ethvert seksuelt forhold være kriminaliseret, uanset om barnet er indforstået hermed eller ej. Der vil således her bl.a. kunne lægges vægt på, om gerningsmanden f.eks. har sendt beskeder til barnet med seksuelt indhold eller udtrykt et generelt ønske om på et tidspunkt at mødes fysisk eller virtuelt.

Det vil i den forbindelse kunne indgå i vurderingen, om der af gerningsmandens sprogbrug kan udledes seksuelle temaer, uden at det dermed kan konkretiseres, hvad han eller hun ønsker, at barnet skal foretage sig. Det vil efter omstændighederne også kunne indgå, om gerningsmanden har kontaktet flere børn på samme måde, evt. tidligere har begået overgreb mod et barn, eller har billeder med seksuelt indhold af børn på sine digitale enheder. Det

vil endvidere kunne indgå i vurderingen, om gerningsmanden har foreslået, at barnet ikke må fortælle sine forældre eller andre om parternes relation.

Hvis der derimod er tale om en person, som er fyldt 15 år, er det ikke kriminaliseret at indgå gensidige frivillige seksuelle relationer med den pågældende. Det vil derfor i almindelighed være vanskeligt at bevise, at en person, der indgår i en flirtende eller seksuelt ladet kommunikation med en person over den seksuelle lavalder, gør det med den hensigt at udsætte modparten for en seksualforbrydelse.

Medmindre gerningsmanden udviser manipulerende adfærd af en vis grovhed eller tydeligt udnytter en betydelig forskel i alder, erfaring og udvikling, vil der således være en formodning for, at relationsopbygningen med en person over den seksuelle lavalder sker med det formål at indgå et gensidigt og frivilligt seksuelt forhold.

I forhold til personer, som er over den seksuelle lavalder, vil det således ikke være tilstrækkeligt, at gerningsmanden f.eks. lyver sig nogle år yngre eller ældre eller pynter på sit cv for at fremstå mere attraktiv. Derimod vil der efter omstændighederne kunne foreligge fornødent forsæt til at overtræde den foreslåede bestemmelse, hvis gerningsmanden f.eks. foregiver at være fotograf og at kunne hjælpe forurettede i gang med en modelkarriere med det formål at få den unge til at optræde nøgen, sende nøgenfotos eller lignende.

Den foreslåede groomingbestemmelse tilsigter at ramme tilfælde, hvor der ikke kan føres bevis for forsøg på et konkret seksuelt overgreb.

Tilfælde, der i dag er kriminaliseret som forsøg på overtrædelse af kriminallovens § 77, stk. 2, eller § 79, vil således også fremover være kriminaliseret efter de pågældende bestemmelser.

Har gerningsmanden f.eks. foreslået et konkret møde med et barn under 15 år, og fremgår det tydeligt f.eks. af kommunikationen med barnet, at gerningsmanden har til hensigt at have samleje med eller andet seksuelt forhold til barnet, vil der, hvis det sker som følge af en groomingproces, efter omstændighederne kunne dømmes efter kriminallovens § 79 eller § 77, stk. 2, jf. § 21, samt den foreslåede groomingbestemmelse i sammenstød.

Har gerningsmanden i forlængelse af groomingprocessen udsat barnet eller den unge for blufærdighedskrænkelser, f.eks. ved at sende seksuelle beskeder eller fotos, vil der kunne dømmes i sammenstød med den foreslåede § 82 a. Tilsvarende vil der kunne dømmes i sammenstød med forsøg på blufærdighedskrænkelser, jf. kriminallovens § 84, stk. 1, jf. § 21, hvis gerningsmanden opfordrer forurettede til at sende seksuelt materiale.

Det ligger i groomingens natur, at der sker en manipulation af forurettede, hvorfor barnet eller den unge ikke nødvendigvis selv vil være klar over, at den pågældende udsættes for en krænkelse, før potentielt længe efter at den har stået på. Det vil imidlertid ikke være til hinder for at dømme efter den foreslåede bestemmelse, at barnet eller den unge ikke selv oplever, at vedkommende har været udsat for en krænkelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8 og 9

Efter kriminallovens § 85, stk. 1, dømmes for børnepornografi den, som udbreder pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år.

Efter kriminallovens § 85 stk. 2, gælder det samme den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år.

Ved pornografiske fotografier, film eller lignende forstås billedoptagelser, hvor personen under 18 år har samleje eller andet seksuelt forhold end samleje, hvor der i forhold til personen under 18 år anvendes genstande på en måde, der svarer til samleje eller andet seksuelt forhold end samleje, eller hvor personen under 18 år anvendes som model for fotografering af kønsdele eller seksuelt prægede berøringer. Lydoptagelser og tegninger falder uden for bestemmelsen. Ved andre pornografiske visuelle gengivelser forstås navnlig computergenererede billeder, der ikke afbilder en virkelig person under 18 år, men bortset fra det fiktive har fuld lighed med et fotografi. Den fiktive fremstilling skal således fremtræde på tilnærmelsesvis samme måde som fotografier og lignende.

Det foreslås i § 85, *stk. 1*, at ændre »børnepornografi« til »udbredelse af seksuelt materiale af en ung person« og i § 85, *stk. 2*, at ændre »det samme

gælder« til »for besiddelse af seksuelt materiale af en ung person under 18 år dømmes«.

Endvidere foreslås det i § 85, stk. 1 og 2, at ændre »pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser« til »seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser«.

De foreslåede ændringer vil alene indebære en sproglig modernisering af bestemmelsen. Der ændres således ikke ved den gældende afgrænsning af, hvilket materiale der er omfattet af bestemmelsen, eller ved gerningsindholdet i øvrigt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

Efter kriminallovens § 85, stk. 2, dømmes den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år. Ifølge § 85, stk. 3, gælder dette dog ikke besiddelse af fotografier, film el.lign. af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen.

Det foreslås i kriminallovens § 85, *stk. 3*, at ændre »fotografier, film el.lign.« til »seksuelt materiale«.

Den foreslåede ændring skal ses i sammenhæng med den foreslåede sproglige modernisering af § 85, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 9.

Til nr. 11

Efter kriminallovens § 85, stk. 4, dømmes den, der optager pornografiske fotografier, film eller lignende af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.

Pornografiske film, fotografier eller lignende omfatter billedoptagelser, hvor personen under 18 år har samleje eller andet seksuelt forhold end samleje, hvor der i forhold til personen under 18 år anvendes genstande på en måde, der svarer til samleje eller andet seksuelt forhold, eller hvor personen under 18 år anvendes som model for fotografering af kønsdele eller seksuelt

prægede berøringer. Lydoptagelser og tegninger falder uden for bestemmelsen.

Det foreslås i kriminallovens § 85, stk. 4, at ændre »pornografiske fotografier, film eller lignende« til »seksuelt materiale såsom fotografier, film el.lign.«.

Den foreslåede ændring vil alene indebære en sproglig modernisering af bestemmelsen. Der ændres således ikke ved den gældende afgrænsning af, hvilket materiale der er omfattet af bestemmelsen, eller ved gerningsindholdet i øvrigt.

Til nr. 12

For menneskehandel dømmes efter kriminallovens § 93, stk. 1, den, der rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person, hvor der anvendes eller har været anvendt 1) ulovlig tvang efter § 91, 2) frihedsberøvelse efter § 92, 1. pkt., 3) trusler efter § 98, 4) retsstridig fremkaldelse, bestyrkelse eller udnyttelse af en vildfarelse eller 5) anden utilbørlig fremgangsmåde med henblik på udnyttelse af den pågældende ved prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film, forestilling med pornografisk optræden, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold eller fjernelse af organer.

Efter § 93, stk. 2, gælder det samme den, der med henblik på udnyttelse af den pågældende ved prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film, forestilling med pornografisk optræden, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold eller fjernelse af organer 1) rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person under 18 år eller 2) yder betaling eller anden fordel for at opnå samtykke til udnyttelsen fra en person, som har myndighed over forurettede, og den, der modtager sådan betaling eller anden fordel.

Optagelse af pornografiske fotografier eller film skal forstås på samme måde som i kriminallovens § 85, stk. 4, jf. lovforslagets § 1, nr. 11, mens forestilling med pornografisk optræden skal forstås på samme måde som det tilsvarende udtryk i kriminallovens § 82, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 6.

Det foreslås i kriminallovens § 93, stk. 1 og 2 at ændre »pornografiske« til »seksuelt materiale såsom« og at ændre »pornografisk« til »seksuel«.

De foreslåede ændringer vil alene indebære en sproglig modernisering af bestemmelserne. Der ændres således ikke ved den gældende afgrænsning af, hvilke optrædere eller hvilket materiale der er omfattet af bestemmelserne, eller ved gerningsindholdet i øvrigt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1

Retsplejelovens § 333 indeholder bl.a. regler om beskikkelse af bisiddere for forurettede i kriminalsager.

Det følger af bestemmelsens stk. 1, at retten i sager, der vedrører overtrædelse af kriminallovens § 37 (vold og trusler mod personer i offentlig tjeneste eller hverv), § 74 (blodskam), § 77 (voldtægt), § 78 (seksuel udnyttelse), § 79 (seksuelt forhold til børn), § 80 (forførelse), § 81 (seksuelt forhold til ung person mod betaling), § 84, stk. 1, (blufærdighedskrænkelse), § 86, stk. 1, jf. § 12 (forsøg på manddrab), § 88 (vold), § 89 (prisgivelse af menneskeliv), § 90, stk. 3 (uretmæssig afskydning af visse håndvåben), §§ 91-93 (ulovlig tvang, frihedsberøvelse og menneskehandel) og § 112 (røveri) efter anmodning fra forurettede beskikker en bisidder til at støtte og vejlede forurettede, medmindre lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter eller bisidderbistand må anses for åbenbart unødvendig. Er forurettede under 15 år, har forurettede krav på beskikkelse af bisidder, hvis sagen vedrører en overtrædelse af kriminallovens § 74 (blodskam), § 77 (voldtægt), § 78 (seksuel udnyttelse), § 79 (seksuelt forhold til børn), § 80 (forførelse) eller § 81 (seksuelt forhold til ung person mod betaling).

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 333, *stk. 1*, indsættes en henvisning til de foreslåede bestemmelser i kriminallovens § 82 a om grooming (lovforslagets § 1, nr. 7) og § 81 a om ufrivillige seksuelle handlinger på sig selv (lovforslagets § 1, nr. 5).

De foreslåede ændringer vil indebære, at retten efter anmodning fra forurettede som udgangspunkt skal beskikke en bisidder for forurettede i sager om grooming og i sager om ufrivillige seksuelle handlinger på sig selv.

De foreslåede ændringer vil endvidere indebære, at forurettede i sager om grooming og i sager om ufrivillige seksuelle handlinger på sig selv vil have krav på beskikkelse af en bisidder, hvis forurettede er under 15 år.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Det foreslås, at loven træder i kraft den [1. juli 2024].

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	§ 1 I kriminalloven, jf. lovbekendtgørelse nr. [...], foretages følgende ændringer:
§ 77. For voldtægt dømmes den, der har samleje eller andet seksuelt forhold med en person, som ikke har samtykket heri.	1. I § 77, <i>stk. 1</i> , indsættes som 2. <i>pkt.</i> : »Det samme gælder den, der tilsniger sig samleje med eller andet seksuelt forhold til en person, der forveksler gerningsmanden med en anden.«
<i>Stk. 2.</i> For voldtægt dømmes den, der har samleje eller andet seksuelt forhold til et barn under 12 år. <i>Stk. 3.</i> ---	2. I § 77, <i>stk. 2</i> , indsættes som 2. <i>pkt.</i> : »Det samme gælder den, som er fyldt 22 år og har samleje med eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år.«
§ 78. For seksuel udnyttelse dømmes den, der ved udnyttelse af en persons sindssygdom eller mentale retardering skaffer sig samleje med eller andet seksuelt forhold til den pågældende. <i>Stk. 2.</i> Det samme gælder den, som ved groft misbrug af en persons arbejdsmæssige, økonomiske eller behandlingsmæssige eller plejemæssige afhængighed skaffer sig samleje eller andet seksuelt forhold. <i>Stk. 3.</i> ---	3. I § 78, <i>stk. 2</i> , indsættes som 2. <i>pkt.</i> : »Tilsvarende gælder en religiøs leder, som groft misbruger et medlem den religiøse leder og et medlem af dennes menighed bestående af afhængighedsforhold til at skaffe sig samleje eller andet seksuelt forhold.«
§ 80. For forførelse dømmes den, som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende	4. I § 80, <i>stk. 2</i> , indsættes efter »andet seksuelt forhold til«: »eller ved

<p>overlegenhed har samleje med eller andet seksuelt forhold til en person under 18 år, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Det samme gælder den, som har samleje med eller andet seksuelt forhold til en person under 18 år, der er gerningsmandens stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.</p>	<p>uanstændigt forhold krænker blufærdigheden hos«.</p>
<p>§ 81. ---</p>	<p>5. Efter § 81 indsættes: »§ 81 a. Bestemmelserne i §§ 77-81 finder tilsvarende anvendelse, hvor gerningsmanden formår forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv.«</p>
<p>§ 82. For udnyttelse af en ung person dømmes den, der medvirker til, at en person under 18 år deltager i en forestilling med pornografisk optræden, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt</p> <p><i>Stk. 2.</i> ---</p>	<p>6. I § 82, <i>stk. 1</i>, ændres »pornografisk« til: »seksuel«.</p>
	<p>7. Efter § 82 indsættes: »§ 82 a. For grooming dømmes den, som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forset til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.«</p>

<p>§ 85. For børnepornografi dømmes den, som udbreder pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år.</p>	<p>8. I § 85, <i>stk. 1</i>, ændres »børnepornografi« til: »udbredelse af seksuelt materiale af en ung person«, og »pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser« ændres til: »seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser«.</p>
<p><i>Stk. 2.</i> Det samme gælder den, som besidder eller mod vederlag eller gennem internettet eller et lignende system til spredning af information gør sig bekendt med pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser el.lign. af personer under 18 år</p>	<p>9. I § 85, <i>stk. 2</i>, ændres »Det samme gælder« til: »For besiddelse af seksuelt materiale af en ung person dømmes«, og »pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser« ændres til: »seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser«.</p>
<p><i>Stk. 3.</i> Bestemmelsen i <i>stk. 2</i> omfatter ikke besiddelse af fotografier, film el.lign. af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende samtykker i besiddelsen.</p>	<p>10. I § 85, <i>stk. 3</i>, ændres »fotografier, film el.lign.« til: »seksuelt materiale«.</p>
<p><i>Stk. 4.</i> Endvidere dømmes den, der optager pornografiske fotografier, film eller lignende af en person under 18 år med forsæt til at sælge eller på anden måde udbrede materialet, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt.</p>	<p>11. I § 85, <i>stk. 4</i>, ændres »pornografiske fotografier, film eller lignende« til: »seksuelt materiale såsom fotografier, film el.lign.«.</p>
<p>§ 93. For menneskehandel dømmes den, der rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person, hvor der anvendes eller har været anvendt</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ulovlig tvang efter § 91, 2) frihedsberøvelse efter § 92, 1. pkt., 3) trusler efter § 98, 	<p>12. I § 93, <i>stk. 1</i> og <i>2</i>, ændres »pornografiske« til: »seksuelt materiale såsom«, og »pornografisk« ændres til: »seksuel«.</p>

<p>4) retsstridig fremkaldelse, bestyrkelse eller udnyttelse af vildfarelse eller</p> <p>5) anden utilbørlig fremgangsmåde med henblik på udnyttelse af den pågældende ved prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film, forestilling med pornografisk optræden, tvangsarbejde, slaveri eller slaverilignende forhold eller fjernelse af organer</p> <p><i>Stk. 2.</i> Det samme gælder den, der med henblik på udnyttelse af den pågældende ved prostitution, optagelse af pornografiske fotografier eller film, forestilling med pornografisk optræden, tvangsarbejde, slaveri, slaverilignende forhold eller fjernelse af organer</p> <p>1) rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person under 18 år eller</p> <p>2) yder betaling eller anden fordel for at opnå samtykke til udnyttelsen fra en person, som har myndighed over den forurettede, og den, der modtager sådan betaling eller anden fordel.</p>	
	<p style="text-align: center;">§ 2</p> <p>I retsplejelov for Grønland, jf. lov- bekendtgørelse nr. [...], foretages følgende ændring:</p>
<p>§ 333. I sager om overtrædelse af kriminallovens § 37 med hensyn til vold eller trussel herom eller §§ 74 og 77-81, § 84, stk. 1, § 86, stk. 1, jf. § 12, §§ 88 og 89, § 90, stk. 3, §§ 91-93 og § 112 beskikkes retten</p>	<p>1. I § 333, <i>stk. 1, 1. pkt.</i> indsættes efter »77-81,«: »§ 81 a, jf. §§ 77-81, § 82 a,«, og i <i>2. pkt.</i> ændres »§§ 74 og 77-81« til: »§ 74, §§ 77-81, § 81 a, jf. §§ 77-81, og § 82 a«.</p>

efter anmodning fra den forurettede, medmindre lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter eller bisidderbistand må anses for åbenbart unødvendigt. Er den forurettede under 15, år har den forurettede krav på beskikkelse af en bisidder, hvis sagen vedrører en overtrædelse af kriminallovens §§ 74 og 77-81.

Stk. 2-7. ---